

III

(Inne akty)

EUROPEJSKI OBSZAR GOSPODARCZY

DECYZJA URZĘDU NADZORU EFTA

NR 271/14/COL

z dnia 9 lipca 2014 r.

zmieniająca po raz dziewięćdziesiąty siódmy zasady proceduralne i merytoryczne w dziedzinie pomocy państwa przez przyjęcie nowych wytycznych dotyczących działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej [2015/1359]

URZĄD NADZORU EFTA („Urząd”),

UWZGLĘDNIAJĄC Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym („Porozumienie EOG”), w szczególności jego art. 61–63 oraz protokół 26,

UWZGLĘDNIAJĄC Porozumienie pomiędzy państwami EFTA w sprawie ustanowienia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości („porozumienie o nadzorze i Trybunale”), w szczególności jego art. 5 ust. 2 lit. b) oraz art. 24, a także art. 1 w części I protokołu 3,

a także mając na uwadze, co następuje:

Zgodnie z art. 24 porozumienia o nadzorze i Trybunale Urząd wprowadza w życie postanowienia Porozumienia EOG dotyczące pomocy państwa.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. b) porozumienia o nadzorze i Trybunale Urząd wydaje zawiadomienia oraz wskazówki w kwestiach objętych Porozumieniem EOG, jeżeli porozumienie to lub porozumienie o nadzorze i Trybunale wyraźnie tak stanowi lub jeśli Urząd uznaje to za konieczne.

Dnia 21 maja 2014 r. Komisja Europejska opublikowała „Komunikat Komisji – Zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną”⁽¹⁾. W zasadach ramowych określono warunki, w jakich finansowanie publiczne działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej może stanowić pomoc państwa, kiedy stanowi ono taką pomoc oraz warunki jej zgodności z funkcjonowaniem Porozumienia EOG. Stosują się one od dnia 1 lipca 2014 r.

Niniejsze wytyczne mają znaczenie dla Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Należy zapewnić jednolite stosowanie zasad EOG w zakresie pomocy państwa w całym Europejskim Obszarze Gospodarczym zgodnie z celem jednorodności określonym w art. 1 Porozumienia EOG.

Zgodnie z pkt II części „OGÓLNE” załącznika XV do Porozumienia EOG, Urząd, po konsultacji z Komisją Europejską, przyjmuje nowe wytyczne odpowiadające tym, które zostały przyjęte przez Komisję,

PO KONSULTACJI z Komisją Europejską,

PO KONSULTACJI z państwami EFTA pismem z dnia 26 czerwca 2014 r.,

⁽¹⁾ Dz.U. C 198 z 27.6.2014, s. 1.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

W zasadach merytorycznych w dziedzinie pomocy państwa wprowadza się zmianę przez przyjęcie nowych wytycznych dotyczących działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej. Nowe wytyczne są załączone do niniejszej decyzji i stanowią jej integralną część.

Artykuł 2

Jedynie wersja w języku angielskim jest autentyczna.

Sporządzono w Brukseli dnia 9 lipca 2014 r.

W imieniu Urzędu Nadzoru EFTA

Oda Helen SLETNES

Przewodnicząca

Helga JÓNSDÓTTIR

Członek Kolegium

ZAŁĄCZNIK

POMOC PAŃSTWA NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ, ROZWOJOWĄ I INNOWACYJNĄ ⁽¹⁾

WPROWADZENIE	20
1. ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE	21
1.1. Zakres stosowania	21
1.2. Środki pomocy objęte niniejszymi wytycznymi	22
1.3. Definicje	23
2. POMOC PAŃSTWA W ROZUMIENIU ART. 61 UST. 1 POROZUMIENIA EOG	26
2.1. Organizacje prowadzące badania i szerzące wiedzę oraz infrastruktury badawcze jako beneficjenci pomocy państwa	26
2.1.1. Finansowanie publiczne działalności niegospodarczej	26
2.1.2. Finansowanie publiczne działalności gospodarczej	27
2.2. Pośrednia pomoc państwa dla przedsiębiorstw udzielana za pośrednictwem organizacji prowadzących badania i szerzących wiedzę oraz infrastruktur badawczych otrzymujących finansowanie publiczne	28
2.2.1. Działalność badawcza prowadzona w imieniu przedsiębiorstw (badania na zlecenie lub usługi badawcze)	28
2.2.2. Współpraca z przedsiębiorstwami	29
2.3. Udzielanie zamówień publicznych na usługi badawcze i rozwojowe	30
3. WSPÓLNE ZASADY OCENY	31
4. OCENA ZGODNOŚCI POMOCY NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ, ROZWOJOWĄ I INNOWACYJNĄ	31
4.1. Przyczynienie się do osiągnięcia dobrze zdefiniowanego celu leżącego we wspólnym interesie	32
4.1.1. Warunki ogólne	32
4.1.2. Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej	32
4.2. Potrzeba interwencji państwa	33
4.2.1. Warunki ogólne	33
4.2.2. Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej	34
4.3. Odpowiedniość środka pomocy	34
4.3.1. Odpowiedniość różnych instrumentów polityki	34
4.3.2. Odpowiedniość różnych instrumentów pomocy	35
4.4. Efekt zachęty	35
4.4.1. Warunki ogólne	35
4.4.2. Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej	36
4.5. Proporcjonalność pomocy	37
4.5.1. Warunki ogólne	37

(¹) Niniejsze wytyczne odpowiadają komunikatowi Komisji. Zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną (Dz.U. C 198 z 27.6.2014, s. 1).

4.5.2.	Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej	39
4.6.	Uniknięcie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i wymianę handlową	40
4.6.1.	Uwagi ogólne	40
4.6.2.	Programy pomocy	42
4.6.3.	Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej	42
4.7.	Przejrzystość	44
5.	OCENA	44
6.	SPRAWOZDANIA I MONITOROWANIE	45
7.	ZASTOSOWANIE	45
8.	ZMIANY	45
	Załącznik I – Koszty kwalifikowalne	46
	Załącznik II – Maksymalne intensywności pomocy	47

WPROWADZENIE

1. Aby zapobiec sytuacji, w której państwowe dotacje zakłócają konkurencję w EOG i wpływają na wymianę handlową pomiędzy umawiającymi się stronami Porozumienia EOG („umawiającymi się stronami”) w sposób sprzeczny ze wspólnym interesem, w art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG ustanowiono zakaz pomocy państwa. W niektórych przypadkach pomoc taka może być jednak zgodna z funkcjonowaniem Porozumienia EOG na podstawie art. 61 ust. 2 i art. 61 ust. 3.
2. Wspieranie działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej jest ważnym celem EOG ustanowionym w art. 1 ust. 2 lit. f) oraz art. 78 Porozumienia EOG, w których wzywa się do współpracy umawiających się stron w tej dziedzinie⁽²⁾. Głównym celem jest wzmocnienie bazy naukowej i technologicznej europejskiego przemysłu i pobudzenie jego międzynarodowej konkurencyjności.
3. Zgodnie ze strategią Komisji Europejskiej („Komisji”) „Europa 2020”⁽³⁾ badania i rozwój są motorem realizacji celów związanych z inteligentnym, trwałym wzrostem gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu. Komisja określiła zatem zasadniczy cel, by do 2020 r. na inwestycje w badania i rozwój przeznaczać 3 % produktu krajowego brutto (PKB) Unii Europejskiej. Aby wspierać postępy w dziedzinie badań, rozwoju i innowacji, w ramach strategii „Europa 2020” podjęto inicjatywę przewodnią „Unia innowacji”⁽⁴⁾. Jej celem jest poprawa warunków ramowych oraz zwiększenie dostępu do finansowania dla badań naukowych i innowacji, aby zapewnić, że innowacyjne pomysły przełożą się na produkty i usługi, które pobudzą wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy.⁽⁵⁾ W komunikacie Komisji w sprawie strategii „Europa 2020” zauważono, że przepisy w zakresie pomocy państwa mogą znacząco pomóc w osiągnięciu celów strategii, „np. poprzez pobudzanie i wspieranie inicjatyw na rzecz innowacyjnych, efektywnych i bardziej przyjaznych dla środowiska technologii, przy jednoczesnym ułatwianiu dostępu do publicznego wsparcia dla inwestycji, kapitału podwyższonego ryzyka i finansowania działalności badawczo-rozwojowej”.

⁽²⁾ Działalność badawcza i rozwojowa jest również objęta protokołem 31 do Porozumienia EOG. Więcej informacji można znaleźć na stronie: <http://www.efta.int/eea/policy-areas/flanking-horizontal-policies/research-innovation>

⁽³⁾ Komunikat Komisji „Europa 2020: Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”, COM(2010) 2020 final z 3.3.2010.

⁽⁴⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „Projekt przewodni strategii Europa 2020: Unia innowacji”, COM(2010) 546 final z 6.10.2010.

⁽⁵⁾ Ogólne wydatki na badania i rozwój w UE w 2012 r. wynosiły 2,06 % PKB (ok. 1/3 tych wydatków to wydatki publiczne, a 2/3 – prywatne); stanowi to wzrost o 0,24 punktu procentowego od 2005 r. (statystyki Eurostatu dotyczące głównych wskaźników: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators). Nawet jeżeli od 2008 r. wydatki prywatne na badania i rozwój wyrażone jako odsetek PKB nieco wzrosły, to istnieją znaczne różnice pomiędzy państwami członkowskimi UE, sektorami przemysłu i poszczególnymi podmiotami (Komisja Europejska, „Research and Innovation performance in EU Member States and Associated Countries 2013” – wyniki w dziedzinie badań naukowych i innowacji w państwach członkowskich UE i krajach stowarzyszonych w 2013 r.).

4. Chociaż ogólnie przyjmuje się, że rynki konkurencyjne są zazwyczaj skuteczne pod względem kształtowania cen, produkcji i wykorzystania zasobów, to w przypadku wystąpienia niedoskonałości rynku ⁽⁶⁾ interwencja państwa może poprawić funkcjonowanie rynków i tym samym przyczynić się do inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. W kontekście działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej niedoskonałości rynku mogą pojawiać się np. dlatego, że uczestnicy rynku zazwyczaj nie uwzględniają (pozytywnych) efektów zewnętrznych, które przenoszą się na inne podmioty w gospodarce; uczestnicy rynku angażują się zatem w działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną w stopniu, który z punktu widzenia społeczeństwa jest zbyt niski. Projekty badawcze, rozwojowe i innowacyjne mogą mieć również niewystarczający dostęp do finansowania (ze względu na asymetrię informacji) lub problemy z koordynacją pomiędzy przedsiębiorstwami. W związku z tym pomoc państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną może być zgodna z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, jeżeli można oczekiwać, że złagodzi ona niedoskonałość rynku w zakresie wspierania realizacji ważnego projektu stanowiącego przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania lub w zakresie ułatwiania rozwoju niektórych działań gospodarczych, a wynikające z tej pomocy zakłócenie konkurencji i wymiany handlowej nie jest sprzeczne ze wspólnym interesem.
5. Pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną uzasadniają przede wszystkim art. 61 ust. 3 lit. b) i art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG, zgodnie z którymi Urząd Nadzoru EFTA („Urząd”) może uznać pomoc państwa za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, jeżeli pomoc ta przeznaczona jest na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania lub na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych i o ile nie zmienia ona warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem.
6. W swoim komunikacie dotyczącym unowocześnień polityki w dziedzinie pomocy państwa ⁽⁷⁾ Komisja ogłosiła trzy cele, które należy zrealizować poprzez unowocześnienie kontroli pomocy państwa:
 - (a) pobudzenie trwałego, inteligentnego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego na konkurencyjnym rynku wewnętrznym;
 - (b) skupienie działań kontrolnych prowadzonych *ex ante* na sprawach mających największy wpływ na rynek wewnętrzny, przy jednoczesnym wzmocnieniu współpracy z państwami członkowskimi w zakresie egzekwowania reguł pomocy państwa;
 - (c) optymalizacja reguł i skrócenie czasu podejmowania decyzji.
7. Komisja wezwała w szczególności do wspólnego podejścia do zmiany różnych wytycznych i ram prawnych, opartego na wzmocnieniu rynku wewnętrznego, promowaniu większej skuteczności wydatków publicznych poprzez lepsze wykorzystanie pomocy państwa do osiągania celów leżących we wspólnym interesie oraz na bardziej dogłębnej analizie efektu zachęty, ograniczaniu pomocy do minimum oraz na potencjalnie negatywnym wpływie pomocy państwa na konkurencję i handel. Urząd wspiera inicjatywę Komisji w zakresie unowocześniania. W związku z tym warunki zgodności określone w niniejszych wytycznych oparto na tym wspólnym podejściu.

1. ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE

1.1. Zakres stosowania

8. Zasady określone w niniejszych wytycznych stosuje się do pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną we wszystkich sektorach regulowanych Porozumieniem EOG. Mają one zatem zastosowanie do sektorów podlegających szczególnym zasadom EOG w zakresie pomocy państwa, o ile zasady te nie stanowią inaczej.
9. Finansowanie zarządzane centralnie przez instytucje, agencje, wspólne przedsiębiorstwa lub inne międzynarodowe organy Unii Europejskiej, które nie jest bezpośrednio ani pośrednio kontrolowane przez państwa EFTA ⁽⁸⁾, nie stanowi pomocy państwa. W przypadku łączenia finansowania tego typu z pomocą państwa do ustalenia, czy

⁽⁶⁾ Pojęcie „niedoskonałości rynku” odnosi się do sytuacji, w której rynki – pozostawione samym sobie – prawdopodobnie nie doprowadziłyby do osiągnięcia odpowiednich wyników.

⁽⁷⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „Unowocześnienie unijnej polityki w dziedzinie pomocy państwa”, COM(2012) 209 final z 8.5.2012.

⁽⁸⁾ Na przykład finansowanie w ramach programu „Horyzont 2020” lub Programu UE na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME). Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające decyzję nr 1982/2006/WE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 104) zostało uwzględnione jako pkt 1 w protokole 31 do Porozumienia EOG decyzją 109/2014 z 16.5.2014 (jeszcze nieopublikowaną). COSME jest jednym z programów UE, którego uwzględnienie w Porozumieniu EOG jest rozważane lub planowane. Kompletną listę programów, które mogą być uwzględnione w Porozumieniu EOG, można znaleźć pod adresem: <http://www.efta.int/eea/eu-programmes>

progi powodujące obowiązek zgłoszenia i progi maksymalnej intensywności pomocy są przestrzegane, należy uwzględnić wyłącznie pomoc państwa; w kontekście niniejszych wytycznych oceną zgodności również obejmuje się wyłącznie pomoc państwa.

10. Pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną dla przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji w rozumieniu definicji określonej do celów niniejszych wytycznych w wytycznych Urzędu dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw ⁽⁹⁾ (ze zmianami lub zastąpienych) jest wyłączona z zakresu niniejszych wytycznych.
11. Oceniając pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną przyznaną beneficjentowi, którego dotyczy nieuregulowany nakaz odzyskania środków wynikający z wcześniejszej decyzji Urzędu uznającej pomoc za niezgodną z prawem i z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, Urząd uwzględni kwotę nieodzyskanej pomocy ⁽¹⁰⁾.

1.2. Środki pomocy objęte niniejszymi wytycznymi

12. Urząd określił szereg środków na rzecz działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej, w przypadku których pomoc państwa może, pod pewnymi warunkami, być zgodna z funkcjonowaniem Porozumienia EOG.
 - (a) **pomoc na realizację projektów badawczo-rozwojowych**, jeżeli objęta pomocą część projektu badawczego należy do kategorii badań podstawowych i badań stosowanych, które to z kolei można podzielić na badania przemysłowe i eksperymentalne prace rozwojowe. ⁽¹¹⁾ Taka pomoc jest przede wszystkim ukierunkowana na niedoskonałość rynku związaną z pozytywnymi efektami zewnętrznymi (transfer wiedzy), ale może również stanowić odpowiedź na niedoskonałość rynku spowodowaną niedoskonałością bądź asymetrią informacji lub (głównie w przypadku projektów wspólnych) problemami z koordynacją;
 - (b) **pomoc na studia wykonalności** dotyczące projektów badawczo-rozwojowych, której celem jest zniwelowanie niedoskonałości rynku związanej z niedoskonałością i asymetrią informacji;
 - (c) **pomoc na budowę lub modernizację infrastruktury badawczej**, ukierunkowana głównie na niedoskonałości rynku wynikające z problemów z koordynacją. Przełomowe badania naukowe coraz częściej wymagają wysokiej jakości infrastruktury badawczej, gdyż przyciąga ona utalentowanych naukowców z całego świata i ma zasadnicze znaczenie np. dla technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz kluczowych technologii wspomagających ⁽¹²⁾;
 - (d) **pomoc na działalność innowacyjną**, ukierunkowana przede wszystkim na niedoskonałości rynku związane z pozytywnymi efektami zewnętrznymi (transfer wiedzy), problemami z koordynacją i – w mniejszym stopniu – asymetrią informacji. W przypadku małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) taką pomoc na rzecz innowacji można przyznawać na uzyskanie, walidację i obronę patentów i innych wartości niematerialnych i prawnych, na oddelegowanie wysoko wykwalifikowanego personelu oraz opłacenie usług doradczych w zakresie innowacji i usług wsparcia innowacji. Ponadto aby zachęcić duże przedsiębiorstwa do współpracy z MŚP w działaniach dotyczących innowacji organizacyjnej lub procesowej, można udzielić wsparcia na pokrycie kosztów poniesionych zarówno przez MŚP, jak i duże przedsiębiorstwa w związku z takimi działaniami;
 - (e) **pomoc dla klastrów innowacyjnych**, której celem jest niwelowanie niedoskonałości rynku związanych z problemami z koordynacją utrudniającymi rozwój klastrów lub ograniczającymi wzajemne kontakty i przepływ wiedzy w ramach klastrów i pomiędzy nimi. Pomoc państwa może przyczynić się do rozwiązania tego problemu, po pierwsze poprzez wspieranie inwestycji w otwartą infrastrukturę współdzieloną przez klastry innowacyjne, a po drugie przez wspieranie przez okres nie dłuższy niż 10 lat działalności klastrów w celu poprawy współpracy, tworzenia sieci kontaktów i uczenia się.

⁽⁹⁾ Pomoc na rzecz ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz.U. L 97 z 15.4.2005, s. 41 oraz Supplement EOG nr 18 z 14.4.2005, s. 1), przedłużona decyzją Urzędu nr 438/12/COL (Dz.U. L 190 z 11.7.2013, s. 91 oraz Supplement EOG nr 40 z 11.7.2013, s. 15).

⁽¹⁰⁾ Zob. sprawy połączone T-244/93 i T-486/93 *TWD Textilwerke Deggendorf GmbH przeciwko Komisji*, 1995, Rec. s. II-02265.

⁽¹¹⁾ Urząd uważa, że utrzymanie różnych kategorii działalności badawczo-rozwojowej jest użyteczne niezależnie od tego, czy działalność ta jest prowadzona według modelu interaktywnego, czy linearnego.

⁽¹²⁾ Kluczowe technologie wspomagające zdefiniowano i określono w komunikacie Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska strategia w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających – droga do wzrostu i miejsc pracy”, COM(2012) 341 final z 26.6.2012.

13. Państwa EFTA są zobowiązane do zgłaszania pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną zgodnie z art. 1 ust. 3 części I protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i Trybunale, z wyjątkiem środków spełniających warunki określone w rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych uwzględnionym w Porozumieniu EOG.
14. W niniejszych wytycznych określono kryteria zgodności programów pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną i pomocy indywidualnej, które są objęte obowiązkiem zgłoszenia i muszą zostać ocenione na podstawie art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG ⁽¹³⁾.

1.3. Definicje

15. Do celów niniejszych wytycznych stosuje się następujące definicje:
 - a) **„pomoc *ad hoc*”** oznacza pomoc przyznawaną poza programem pomocy;
 - b) **„pomoc”** oznacza każdy środek spełniający kryteria określone w art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG;
 - c) **„intensywność pomocy”** oznacza kwotę pomocy brutto wyrażoną jako odsetek kosztów kwalifikowalnych, przed potrąceniem podatku lub innych opłat. Jeżeli pomoc przyznaje się w formie innej niż dotacja, kwotę pomocy wyraża się jako ekwiwalent dotacji. Pomoc wypłacana w kilku ratach jest dyskontowana do wartości w dniu przyznania pomocy. Stopa procentowa stosowana do tego celu jest stopą dyskontową ⁽¹⁴⁾ obowiązującą w dniu przyznania pomocy. Intensywność pomocy oblicza się dla każdego beneficjenta;
 - d) **„program pomocy”** oznacza każdy akt prawny, na podstawie którego, bez dodatkowych środków wykonawczych, można przyznać pomoc indywidualną przedsiębiorstwom, określonym w tym akcie w sposób ogólny i abstrakcyjny, oraz każdy akt prawny, na podstawie którego przedsiębiorstwu lub przedsiębiorstwom można przyznać pomoc niezwiązaną z konkretnym projektem;
 - e) **„badania stosowane”** oznaczają badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe lub ich dowolne połączenie;
 - f) **„na warunkach rynkowych”** oznacza, że warunki transakcji między umawiającymi się stronami nie różnią się od tych, jakie określiłyby niezależne przedsiębiorstwa, i nie zawierają jakiegokolwiek elementu zmywy. Uznaje się, że każda transakcja będąca wynikiem otwartej, przejrzystej i niedyskryminacyjnej procedury jest zgodna z zasadą pełnej konkurencji;
 - g) **„data przyznania pomocy”** oznacza dzień, w którym beneficjent nabył prawo otrzymania pomocy zgodnie z obowiązującym krajowym systemem prawnym;
 - h) **„skuteczna współpraca”** oznacza współpracę co najmniej dwóch niezależnych stron na rzecz wymiany wiedzy lub technologii lub w celu osiągnięcia wspólnego celu opartą na podziale pracy, w ramach której strony wspólnie określają zakres projektu współpracy, przyczyniają się do jego wdrożenia i dzielą ryzyko oraz wyniki. Jedna lub większa liczba stron może ponosić pełne koszty projektu, przejmując ryzyko finansowe od pozostałych stron. Badania w ramach umowy i świadczenie usług badawczych nie są uważane za formy współpracy;
 - i) **„opracowanie na wyłączność”** oznacza udzielanie zamówień publicznych na usługi badawcze i rozwojowe, z których korzyści przypadają wyłącznie organowi zamawiającemu lub podmiotowi zamawiającemu; organ zamawiający lub podmiot zamawiający mogą te korzyści wykorzystać w ramach prowadzenia własnej działalności, pod warunkiem że uregulują pełną opłatę za usługi;

⁽¹³⁾ Kryteria analizy zgodności z funkcjonowaniem Porozumienia EOG pomocy państwa przeznaczonej na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania – w tym pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną, muszą być oceniane na podstawie art. 61 ust. 3 lit. b) Porozumienia EOG. Urząd może udzielać wytycznych dotyczących oceny środków pomocy państwa na rzecz ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania, opartych na komunikacie Komisji „Kryteria analizy zgodności z rynkiem wewnętrznym pomocy państwa na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania” (Dz.U. C 188 z 20.6.2014, s. 4).

⁽¹⁴⁾ Zob. wytyczne Urzędu w sprawie stóp referencyjnych i dyskontowych (Dz.U. L 105 z 21.4.2011, s. 32 oraz Suplement EOG nr 23 z 21.4.2011, s. 1).

- j) **„eksperymentalne prace rozwojowe”** oznaczają zdobywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i biznesu oraz innej stosownej wiedzy i umiejętności w celu opracowania nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług. Mogą one także obejmować np. czynności mające na celu pojęciowe definiowanie, planowanie oraz dokumentowanie nowych produktów, procesów lub usług. Eksperymentalne prace rozwojowe mogą obejmować opracowanie prototypów, demonstracje, opracowanie projektów pilotażowych, testowanie i walidację nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług w otoczeniu stanowiącym model warunków rzeczywistego funkcjonowania, których głównym celem jest dalsze udoskonalenie techniczne produktów, procesów lub usług, których ostateczny kształt zasadniczo nie jest jeszcze określony. Mogą obejmować opracowanie prototypów i projektów pilotażowych, które można wykorzystać do celów komercyjnych, w przypadku gdy prototyp lub projekt pilotażowy z konieczności jest produktem końcowym do wykorzystania do celów komercyjnych, a jego produkcja jest zbyt kosztowna, aby służył on jedynie do demonstracji i walidacji. Eksperymentalne prace rozwojowe nie obejmują rutynowych i okresowych zmian wprowadzanych do istniejących produktów, linii produkcyjnych, procesów wytwórczych, usług oraz innych operacji w toku, nawet jeśli takie zmiany mają charakter ulepszeń;
- k) **„studium wykonalności”** oznacza ocenę i analizę potencjału projektu, celem których jest wsparcie procesu podejmowania decyzji poprzez obiektywne i racjonalne określenie mocnych i słabych stron projektu oraz możliwości i zagrożeń z nim związanych, określenie zasobów niezbędnych do przeprowadzenia projektu i ocena perspektyw na jego ostateczne pomyślne zakończenie;
- l) **„przekazywanie w całości”** oznacza, że organizacja prowadząca badania, infrastruktura badawcza lub nabywca publiczny uzyskuje pełnię ekonomicznych korzyści wynikających z praw własności intelektualnej poprzez zachowanie prawa do nieograniczonego rozporządzania nimi, w szczególności prawa własności i prawa do udzielania licencji. Przekazywanie w całości ma również miejsce, jeżeli organizacja prowadząca badania lub infrastruktura badawcza (lub nabywca publiczny) podejmuje decyzję o zawarciu dalszych umów dotyczących tych praw, w tym o udzieleniu licencji partnerowi współpracującemu (lub przedsiębiorstwu);
- m) **„badania podstawowe”** oznaczają prace eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobycia nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- n) **„ekwiwalent dotacji brutto”** oznacza wysokość, jaką osiągnęłaby pomoc, gdyby przyznano ją w formie dotacji, przed potrąceniem podatku lub innych opłat;
- o) **„wysoko wykwalifikowany personel”** oznacza personel posiadający wyższe wykształcenie i co najmniej pięcioletnie odpowiednie doświadczenie zawodowe, do którego mogą zaliczać się także studia doktoranckie;
- p) **„pomoc indywidualna”** oznacza pomoc przyznaną danemu przedsiębiorstwu i obejmuje pomoc *ad hoc* oraz pomoc przyznaną na podstawie programu pomocy;
- q) **„badania przemysłowe”** oznaczają badania planowane lub badania krytyczne mające na celu zdobycie nowej wiedzy oraz umiejętności celem opracowania nowych produktów, procesów lub usług, lub też wprowadzenia znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów lub usług. Uwzględniają one tworzenie elementów składowych systemów złożonych i mogą obejmować budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub środowisku interfejsu symulującego istniejące systemy, a także linii pilotażowych, kiedy są one konieczne do badań przemysłowych, a zwłaszcza uzyskania dowodu w przypadku technologii generycznych;
- r) **„usługi doradcze w zakresie innowacji”** oznaczają doradztwo, pomoc i szkolenia w zakresie transferu wiedzy, nabycia, ochrony i wykorzystania wartości niematerialnych i prawnych, korzystania z norm i obejmujących je regulacji;
- s) **„klastry innowacyjne”** oznaczają struktury lub zorganizowane skupiska niezależnych stron (takich jak nowe innowacyjne przedsiębiorstwa, małe, średnie i duże przedsiębiorstwa, a także organizacje prowadzące badania i szerzące wiedzę, organizacje niedochodowe i inne powiązane podmioty gospodarcze) mające na celu stymulowanie działalności innowacyjnej przez promowanie wspólnego korzystania z zaplecza oraz wymiany informacji i wiedzy fachowej oraz poprzez skuteczne przyczynianie się do transferu wiedzy, tworzenia sieci kontaktów oraz rozpowszechniania informacji i współpracy wśród przedsiębiorstw i innych organizacji wchodzących w skład danego klastra;
- t) **„usługi wsparcia innowacji”** oznaczają udostępnianie biur, baz danych, bibliotek, badań rynku, laboratoriów, oznaczeń jakości i usług w zakresie testowania i certyfikacji w celu opracowania bardziej wydajnych produktów, procesów lub usług;

- u) **„wartości niematerialne i prawne”** oznaczają aktywa, które nie mają postaci fizycznej lub finansowej, np. patenty, licencje, wiedzę fachową lub inne rodzaje własności intelektualnej;
- v) **„transfer wiedzy”** oznacza wszelkie procesy, których celem jest zdobycie i gromadzenie wiedzy jawnej i dorozumianej oraz dzielenie się tą wiedzą, w tym umiejętnościami i kompetencjami w zakresie działalności gospodarczej i niegospodarczej, np. współpracy badawczej, doradztwa, udzielania licencji, tworzenia firm typu spin-off, publikacji i mobilności badaczy i innego personelu zajmującego się taką działalnością. Transfer wiedzy obejmuje – oprócz wiedzy naukowej i technicznej – również inne rodzaje wiedzy, np. wiedzę na temat korzystania z norm i obejmujących je regulacji oraz warunków rzeczywistego funkcjonowania i metod związanych z innowacjami organizacyjnymi, a także zarządzanie wiedzą w zakresie określania, nabywania, ochrony i wykorzystania wartości niematerialnych i prawnych;
- w) **„duże przedsiębiorstwa”** oznaczają przedsiębiorstwa niemieszczące się w definicji małych i średnich przedsiębiorstw;
- x) **„dodatkowe koszty netto”** oznaczają różnicę pomiędzy oczekiwanymi wartościami bieżącymi netto projektu lub działania objętego pomocą i wykonalnej inwestycji alternatywnej, którą beneficjent przeprowadziłby w przypadku braku pomocy;
- y) **„innowacje organizacyjne”** oznaczają wprowadzenie nowej metody organizacyjnej do praktyk prowadzenia działalności przedsiębiorstwa, organizacji pracy lub relacji z podmiotami zewnętrznymi, z wyłączeniem zmian, które opierają się na metodach organizacyjnych już stosowanych przez to przedsiębiorstwo, zmian w zakresie strategii zarządzania, połączeń i przejęć, zaprzestania stosowania danego procesu, prostego odtworzenia lub podwyższenia majątku, zmian wynikających wyłącznie ze zmian cen czynników produkcji, dostosowania do potrzeb użytkownika, dostosowania do potrzeb rynku lokalnego, regularnych zmian sezonowych lub innych zmian cyklicznych, obrotu nowymi lub znacząco udoskonalonymi produktami;
- z) **„koszty personelu”** oznaczają wydatki związane z zatrudnieniem badaczy, techników i pozostałych pracowników pomocniczych w zakresie, w jakim są oni zatrudnieni przy danym projekcie lub działaniu;
- aa) **„zamówienie przedkomercyjne”** oznacza udzielanie zamówień publicznych na usługi badawcze i rozwojowe, w której to transakcji organ zamawiający lub podmiot zamawiający nie przejmuje wszystkich wyników i korzyści zlecenia na wyłączność do wykorzystania w ramach prowadzenia własnej działalności, ale dzieli je z usługodawcami na warunkach rynkowych. Zlecenie, którego przedmiot wchodzi w zakres jednej lub większej liczby kategorii badań i rozwoju określonych w niniejszych wytycznych, musi być ograniczone w czasie i może obejmować opracowanie prototypów lub ograniczonej ilości nowych produktów lub usług w formie serii testowej. Nabycie produktów lub usług do komercyjnego rozpowszechniania nie może być przedmiotem tego samego zlecenia;
- bb) **„innowacja procesowa”** oznacza wdrożenie nowej lub znacznie udoskonalonej metody produkcji lub dostarczania towarów i usług (w tym znacznej zmiany w obrębie techniki, sprzętu lub oprogramowania), z wyjątkiem niewielkich zmian lub ulepszeń, zwiększenia mocy produkcyjnych lub usługowych poprzez dodanie systemów produkcyjnych lub logistycznych bardzo podobnych do obecnie stosowanych, zaprzestania stosowania danego procesu, prostego refinansowania lub podwyższenia majątku, zmian wynikających jedynie ze zmian cen czynników produkcji, dostosowania do potrzeb użytkownika, lokalizacji, zmian regularnych, sezonowych i innych zmian cyklicznych oraz obrotu nowymi lub znacząco udoskonalonymi produktami;
- cc) **„projekt badawczo-rozwojowy”** oznacza operację obejmującą działania wchodzące w zakres jednej lub większej liczby kategorii badań i rozwoju określonych w niniejszych wytycznych, której celem jest wykonanie niepodzielonego zadania o sprecyzowanym charakterze gospodarczym lub technicznym i o jasno określonych z góry celach. Projekt badawczo-rozwojowy może składać się z kilku pakietów roboczych, działań lub usług; obejmuje on jasne cele, działania, które należy przeprowadzić w celu osiągnięcia tych celów (w tym ich oczekiwane koszty), oraz konkretne rezultaty, które umożliwią określenie wyników tych działań i porównanie ich z odpowiednimi celami. Dwa lub większą liczbę projektów badawczo-rozwojowych uznaje się za jeden projekt, jeżeli nie są one wyraźnie odrębne, a w szczególności jeżeli prawdopodobieństwo powodzenia technologicznego tych projektów nie jest od siebie niezależne;
- dd) **„zaliczka zwrotna”** oznacza pożyczkę na realizację projektu, wypłacaną w jednej lub kilku ratach, której warunki spłaty zależą od wyników realizacji projektu;

- ee) **„organizacja prowadząca badania i szerząca wiedzę”** lub „organizacja prowadząca badania” oznacza podmiot (taki jak uniwersytet lub instytut badawczy, agencję zajmującą się transferem technologii, pośrednika innowacyjnego, wirtualny lub fizyczny podmiot prowadzący współpracę w dziedzinie badań), niezależnie od jego statusu prawnego (ustanowienia na mocy prawa publicznego lub prywatnego) lub sposobu finansowania, którego podstawowym celem jest samodzielne prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych lub rozpowszechnianie na szeroką skalę wyników takich działań poprzez nauczanie, publikacje lub transfer wiedzy. Jeżeli taki podmiot prowadzi również działalność gospodarczą, to finansowanie, koszty i przychody z działalności gospodarczej należy rozliczać osobno. Przedsiębiorstwa mogące wywierać decydujący wpływ na taki podmiot, np. w roli jego udziałowców/akcjonariuszy czy wspólników, nie mogą mieć preferencyjnego dostępu do wyników badań prowadzonych przez ten podmiot;
- ff) **„infrastruktura badawcza”** oznacza obiekty, zasoby i powiązane z nimi usługi, które są wykorzystywane przez środowisko naukowe do prowadzenia badań naukowych w swoich dziedzinach. Definicja ta obejmuje wyposażenie naukowe lub zestaw instrumentów, zasoby oparte na wiedzy, takie jak zbiory, archiwa lub uporządkowane informacje naukowe, infrastrukturę dostępową opartą na technologiach informacyjno-komunikacyjnych, taką jak sieć „Grid”, infrastrukturę komputerową, oprogramowanie i infrastrukturę łączności, oraz wszelkie inne unikalne środki niezbędne do prowadzenia badań naukowych. Infrastruktury badawcze tego typu mogą być zlokalizowane w jednej placówce lub rozproszone (zorganizowana sieć zasobów) ⁽¹⁵⁾;
- gg) **„oddelegowanie”** oznacza tymczasowe zatrudnienie personelu przez beneficjenta; personel ten ma prawo wrócić do swego poprzedniego pracodawcy;
- hh) **„małe i średnie przedsiębiorstwa”** lub „MŚP”, „małe przedsiębiorstwa” i „średnie przedsiębiorstwa” oznaczają przedsiębiorstwa spełniające warunki określone w definicji Urzędu dotyczącej mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw ⁽¹⁶⁾;
- ii) **„rozpoczęcie prac”** lub „rozpoczęcie projektu” oznacza rozpoczęcie działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej albo zawarcie pierwszej umowy pomiędzy beneficjentem i wykonawcami dotyczącej realizacji projektu, w zależności od tego, które z tych zdarzeń nastąpi wcześniej. Prac przygotowawczych, takich jak uzyskiwanie zezwoleń i wykonanie studiów wykonalności, nie uznaje się za rozpoczęcie prac;
- jj) **„rzeczowe aktywa trwałe”** oznaczają aktywa w postaci gruntów, budynków, zakładów, urządzeń i wyposażenia.

2. POMOC PAŃSTWA W ROZUMIENIU ART. 61 UST. 1 POROZUMIENIA EOG

16. Ogólnie rzecz biorąc, każdy środek spełniający kryteria art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG stanowi pomoc państwa. W niniejszej sekcji Urząd wyjaśnia, jak rozumie pojęcie pomocy państwa w sytuacjach powszechnie występujących w dziedzinie badań, rozwoju i innowacji, bez uszczerbku dla wykładni dokonywanej przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Trybunał EFTA.

2.1. Organizacje prowadzące badania i szerzące wiedzę oraz infrastruktury badawcze jako beneficjenci pomocy państwa

17. Organizacje prowadzące badania i szerzące wiedzę („organizacje prowadzące badania”) i infrastruktury badawcze są beneficjentami pomocy państwa, jeżeli finansowanie publiczne, które otrzymują, spełnia wszystkie warunki art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału EFTA i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej beneficjent musi być zakwalifikowany jako przedsiębiorstwo, nie jest to jednak uzależnione od jego statusu prawnego, tj. od tego, czy ustanowiono go na mocy prawa publicznego czy prywatnego, ani też od jego charakteru gospodarczego, tj. od tego, czy jest nastawiony na zysk czy nie. Elementem decydującym o uznaniu danego podmiotu za przedsiębiorstwo jest to, czy prowadzi on działalność gospodarczą polegającą na oferowaniu produktów lub usług na danym rynku ⁽¹⁷⁾.

2.1.1. Finansowanie publiczne działalności niegospodarczej

18. Jeżeli ten sam podmiot prowadzi zarówno działalność o charakterze gospodarczym jak i niegospodarczym, to finansowanie publiczne działalności niegospodarczej nie wchodzi w zakres art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG, jeśli

⁽¹⁵⁾ Zob. art. 2 lit. a) rozporządzenia Rady (WE) nr 723/2009 z dnia 25 czerwca 2009 r. w sprawie wspólnotowych ram prawnych konsorcjum na rzecz europejskiej infrastruktury badawczej (ERIC) (Dz.U. L 206 z 8.8.2009, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Definicja mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) (Dz.U. L 36 z 5.2.2009, s. 62 oraz Supplement EOG nr 6 z 5.2.2009, s. 1).

⁽¹⁷⁾ Sprawa C-118/85 *Komisja przeciwko Włochom* [1987] Rec. 2599, pkt 7; sprawa C-35/96 *Komisja przeciwko Włochom* [1998] Rec. I-3851 pkt 36; sprawa C-309/99 *Wouters* [2002] Rec. I-1577, pkt 46.

oba rodzaje działalności oraz ich koszty, finansowanie i przychody można wyraźnie rozdzielić w celu uniknięcia subsydiowania skrośnego działalności gospodarczej. Dowodem na odpowiednie rozdzielanie kosztów, finansowania i przychodów mogą być roczne sprawozdania finansowe odpowiedniego podmiotu.

19. Urząd uznaje, że następujące rodzaje działalności zazwyczaj mają charakter niegospodarczy:

a) zasadnicza działalność organizacji prowadzących badania i infrastruktur badawczych, w szczególności:

- kształcenie mające na celu zwiększanie coraz lepiej wyszkolonych zasobów ludzkich. Zgodnie z orzecznictwem ⁽¹⁸⁾ i praktyką decyzyjną Urzędu i Komisji ⁽¹⁹⁾ oraz – jak wyjaśnił Urząd – jak wyjaśnił Urząd w swoich komunikatach dotyczących pomocy państwa ⁽²⁰⁾ – edukację publiczną organizowaną w ramach krajowego systemu edukacji, finansowaną głównie lub wyłącznie przez państwo i nadzorowaną przez państwo, uznaje się za działalność niegospodarczą ⁽²¹⁾,
- niezależna działalność badawczo-rozwojowa mająca na celu powiększanie zasobów wiedzy i lepsze zrozumienie, w tym badania i rozwój w ramach współpracy, kiedy to organizacja prowadząca badania lub infrastruktura badawcza podejmuje skuteczną współpracę ⁽²²⁾,
- szerokie rozpowszechnianie wyników badań na zasadzie niedyskryminacji i braku wyłączności, np. przez nauczanie, dostępne bazy danych, otwarte publikacje i otwarte oprogramowanie;

b) działania związane z transferem wiedzy, jeżeli są one wykonywane przez organizację prowadzącą badania lub infrastrukturę badawczą (w tym przez ich działy lub jednostki zależne) albo wspólnie z innymi podmiotami tego typu lub w imieniu innych podmiotów tego typu, a wszelkie zyski z tych działań są reinwestowane w zasadniczą działalność organizacji prowadzących badania lub infrastruktur badawczych. Zlecenie wykonania odpowiednich usług stronom trzecim w drodze procedury otwartej pozostaje bez uszczerbku dla niegospodarczego charakteru takiej działalności.

20. Jeżeli organizację prowadzącą badania albo infrastrukturę badawczą wykorzystuje się zarówno do prowadzenia działalności gospodarczej, jak i niegospodarczej, zasadami pomocy państwa obejmuje się te środki publiczne, które pokrywają koszty związane z działalnością gospodarczą ⁽²³⁾. Jeśli organizacja prowadząca badania lub infrastruktura badawcza prowadzi niemal wyłącznie działalność niegospodarczą, jej finansowanie może być w całości nieobjęte zasadami pomocy państwa, pod warunkiem że jej działalność gospodarcza ma charakter czysto pomocniczy, tj. odpowiada działalności, która jest bezpośrednio związana z funkcjonowaniem danej organizacji prowadzącej badania lub infrastruktury badawczej i konieczna do jej funkcjonowania lub nieodłącznie związana z jej główną działalnością niegospodarczą oraz która ma ograniczony zakres. Do celów niniejszych wytycznych Urząd uznaje, że ma to miejsce, kiedy w ramach działalności gospodarczej wykorzystuje się dokładnie te same nakłady (np. materiały, wyposażenie, siłę roboczą i aktywa trwałe) co w przypadku działalności niegospodarczej oraz kiedy zasoby przeznaczane rocznie na działalność gospodarczą nie przekraczają 20 % całkowitych rocznych zasobów danego podmiotu.

2.1.2. Finansowanie publiczne działalności gospodarczej

21. Bez uszczerbku dla pkt 20, jeżeli organizacje prowadzące badania lub infrastruktury badawcze są wykorzystywane do prowadzenia działalności gospodarczej, np. wynajmu wyposażenia lub laboratoriów przedsiębiorstwom, świadczenia usług dla przedsiębiorstw lub prowadzenia badań na zlecenie, to finansowanie publiczne przeznaczone na taką działalność gospodarczą na ogół uznaje się za pomoc państwa.

⁽¹⁸⁾ Sprawa C-263/86 *Humble and Edel* [1988] Rec. I-5365, pkt 9-10, 15-18; sprawa C-109/92 *Wirth* [1993] Rec. I-06447, pkt 15; oraz orzeczenie Trybunału EFTA z dnia 21 lutego 2008 r. w sprawie E-5/07, *Private Barnehagers Landsforbund*, Trybunał EFTA Rep [2008] s. 62.

⁽¹⁹⁾ Zob. np. decyzje w sprawach NN54/2006 *Přerov logistics College* i N 343/2008 *Pomoc indywidualna dla College of Nyíregyháza na rzecz rozwoju centrum wiedzy Partium*.

⁽²⁰⁾ Zob. pkt 26–29 wytycznych w sprawie stosowania zasad pomocy państwa w odniesieniu do rekompensaty z tytułu usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (Dz.U. L 161 z 13.6.2013, s. 12 i Suplement EOG nr 34 z 13.6.2013, s. 1).

⁽²¹⁾ Szkolenia dla pracowników w rozumieniu zasad pomocy państwa dotyczących pomocy szkoleniowej nie uznaje się za zasadniczą działalność niegospodarczą organizacji prowadzących badania.

⁽²²⁾ Świadczenia usług w zakresie badań i rozwoju oraz działalności badawczo-rozwojowej prowadzonej w imieniu przedsiębiorstw nie uznaje się za niezależną działalność badawczo-rozwojową.

⁽²³⁾ Jeżeli organizacja prowadząca badania lub infrastruktura badawcza jest finansowana zarówno ze źródeł publicznych, jak i prywatnych, Urząd uznaje, że ma to miejsce, kiedy finansowanie publiczne przyznane danemu podmiotowi na określony okres obrachunkowy przekracza koszty działalności niegospodarczej poniesione w tym okresie.

22. Jednak Urząd uznaje, że organizacja prowadząca badania lub infrastruktura badawcza nie jest beneficjentem pomocy państwa, jeżeli działa jedynie jako pośrednik, przekazując beneficjentom końcowym całość finansowania publicznego oraz wszelkie korzyści uzyskane dzięki temu finansowaniu. Zazwyczaj ma to miejsce, jeżeli:
- a) zarówno finansowanie publiczne, jak i wszelka korzyść uzyskana dzięki temu finansowaniu są wymierne i można je wykazać oraz istnieje odpowiedni mechanizm, który zapewni ich pełne przekazanie beneficjentom końcowym, np. poprzez obniżenie cen; oraz
 - b) pośrednik nie otrzymuje żadnej dodatkowej korzyści, ponieważ albo wybrano go w drodze procedury otwartej, albo finansowanie publiczne jest dostępne dla wszystkich podmiotów, które spełnią niezbędne obiektywne warunki, tak aby usługobiorcy – jako beneficjenci końcowi – mogli nabyć ekwiwalentne usługi od każdego z odpowiednich pośredników.
23. Jeżeli spełniono warunki określone w pkt 22, zasady pomocy państwa mają zastosowanie na poziomie beneficjentów końcowych.

2.2. Pośrednia pomoc państwa dla przedsiębiorstw udzielana za pośrednictwem organizacji prowadzących badania i szerzących wiedzę oraz infrastruktur badawczych otrzymujących finansowanie publiczne

24. Rozważając, czy i pod jakimi warunkami przedsiębiorstwa uzyskują korzyść w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG w przypadku badań na zlecenie lub usług badawczych świadczonych przez organizację prowadzącą badania lub infrastrukturę badawczą lub w przypadku współpracy z organizacjami prowadzącymi badania bądź infrastrukturami badawczymi, należy podejmować decyzje zgodnie z ogólnymi zasadami pomocy państwa. W tym celu może zająć konieczność oceny, czy zachowanie organizacji prowadzącej badania lub infrastruktury badawczej można przypisać państwu ⁽²⁴⁾.

2.2.1. Działalność badawcza prowadzona w imieniu przedsiębiorstw (badania na zlecenie lub usługi badawcze)

25. Jeżeli organizacja prowadząca badania albo infrastruktura badawcza jest wykorzystywana do prowadzenia badań na zlecenie lub świadczenia usług badawczych na rzecz przedsiębiorstwa, które zazwyczaj określa warunki umowy, jest właścicielem wyników badań i ponosi ryzyko niepowodzenia, to zazwyczaj pomoc państwa nie jest przenoszona na przedsiębiorstwo, jeżeli organizacja prowadząca badania albo infrastruktura badawcza otrzymuje odpowiednie wynagrodzenie za swoje usługi, w szczególności jeżeli spełniono jeden z następujących warunków:
- a) organizacja prowadząca badania lub infrastruktura badawcza świadczy swoje usługi badawcze lub prowadzi badania na zlecenie po cenach rynkowych ⁽²⁵⁾; lub
 - b) jeżeli nie istnieją ceny rynkowe, organizacja prowadząca badania albo infrastruktura badawcza świadczy usługi badawcze lub prowadzi badania na zlecenie po cenie, która:
 - odzwierciedla pełne koszty usługi oraz na ogół obejmuje marżę określoną poprzez odniesienie do marż powszechnie stosowanych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w sektorze danych usług lub
 - jest wynikiem negocjacji przeprowadzonych w warunkach pełnej konkurencji, podczas których organizacja prowadząca badania albo infrastruktura badawcza – w charakterze dostawcy usług – negocjuje w celu uzyskania maksymalnej korzyści gospodarczej w momencie zawarcia umowy oraz pokrywa przynajmniej swoje koszty krańcowe.
26. Jeżeli organizacja prowadząca badania albo infrastruktura badawcza zatrzymuje własność lub prawo dostępu do praw własności intelektualnej, to ich wartość rynkową można odjąć od ceny należnej za dane usługi.

⁽²⁴⁾ Zob. sprawa C-482/99 *Francja przeciwko Komisji* [2002] Rec. I-4397, pkt 24.

⁽²⁵⁾ Jeżeli organizacja prowadząca badania albo infrastruktura badawcza świadczy dane usługi badawcze lub prowadzi badania na zlecenie w imieniu danego przedsiębiorstwa po raz pierwszy, na próbę i w wyraźnie ograniczonych ramach czasowych, Urząd zazwyczaj uznaje pobieraną opłatę za cenę rynkową, jeżeli przedmiotowe usługi badawcze lub badania na zlecenie są jedyne w swoim rodzaju i można wykazać, że nie ma na nie popytu.

2.2.2. Współpraca z przedsiębiorstwami

27. Uznaje się, że projekt jest prowadzony w ramach skutecznej współpracy, jeżeli przynajmniej dwie niezależne strony realizują wspólny cel w oparciu o podział prac i wspólnie określają ich zakres, biorą udział w ich planowaniu, wnoszą wkład w ich wykonanie i dzielą związane z nimi ryzyko finansowe, technologiczne, naukowe i inne oraz wyniki. Jedna lub większa liczba stron może ponosić pełne koszty projektu, przejmując tym samym ryzyko finansowe od pozostałych stron. Warunki wspólnego projektu, w szczególności warunki dotyczące kosztów, wspólnego udziału w ryzyku i wynikach, rozpowszechniania wyników, dostępu do praw własności intelektualnej i zasad podziału tych praw, należy określić przed rozpoczęciem projektu. ⁽²⁶⁾ Badań na zlecenie ani świadczenia usług badawczych nie uznaje się za formy współpracy.
28. W przypadku wspólnych projektów realizowanych w ramach współpracy przez przedsiębiorstwa oraz organizacje prowadzące badania lub infrastruktury badawcze Urząd uznaje, że uczestniczącym przedsiębiorstwom nie udziela się pośredniej pomocy państwa za pośrednictwem tych podmiotów ze względu na korzystne warunki współpracy, jeśli spełniony jest jeden z następujących warunków:
- a) uczestniczące w projekcie przedsiębiorstwa ponoszą pełne koszty projektu; lub
 - b) wyniki współpracy, które nie powodują powstania praw własności intelektualnej, mogą być rozpowszechniane, a prawa własności intelektualnej powstające w wyniku działań organizacji prowadzących badania lub infrastruktur badawczych w pełni przynależą do tych podmiotów; lub
 - c) wszelkie prawa własności intelektualnej powstałe w wyniku projektu oraz powiązane prawa dostępu są rozdzielane pomiędzy różnych partnerów współpracujących w sposób należyście odzwierciedlający ich pakiety prac, wkład i wzajemne interesy; lub
 - d) organizacje prowadzące badania albo infrastruktury badawcze otrzymują rekompensatę odpowiadającą wartości rynkowej praw własności intelektualnej, które powstały w wyniku prowadzonych przez te podmioty działań i które przyznano uczestniczącym przedsiębiorstwom lub prawo dostępu do których przyznano uczestniczącym przedsiębiorstwom. Z tej rekompensaty można potrącić bezwzględną wartość wszelkiego wkładu – finansowego i niefinansowego – uczestniczących przedsiębiorstw na poczet kosztów działań organizacji prowadzących badania lub infrastruktur badawczych, które to działania doprowadziły do powstania przedmiotowych praw własności intelektualnej.
29. Do celów pkt 28 lit. d) Urząd uznaje, że otrzymana rekompensata odpowiada wartości rynkowej, jeżeli umożliwia organizacjom prowadzącym badania lub infrastrukturą badawczą korzystanie z pełni korzyści ekonomicznych wynikających z przedmiotowych praw, jeżeli spełniono jeden z następujących warunków:
- a) wysokość rekompensaty określono w drodze otwartej, przejrzystej i niedyskryminacyjnej konkurencyjnej procedury sprzedaży; lub
 - b) wycena niezależnego eksperta potwierdza, że kwota rekompensaty jest co najmniej równa wartości rynkowej; lub
 - c) organizacja prowadząca badania albo infrastruktura badawcza – jako sprzedający – może wykazać, że przeprowadziła negocjacje w sprawie rekompensaty w warunkach pełnej konkurencji, aby uzyskać maksymalną korzyść gospodarczą w momencie zawierania umowy, z uwzględnieniem swoich celów statutowych; lub
 - d) w przypadku gdy zgodnie z umową współpracy współpracujące przedsiębiorstwo ma prawo odmowy w odniesieniu do praw własności intelektualnej powstałych w wyniku współpracy organizacji prowadzących badania lub infrastruktur badawczych, a podmioty te mają wzajemne prawo do zabiegania o korzystniejsze pod względem gospodarczym oferty od stron trzecich, tak aby przedsiębiorstwa współpracujące musiały odpowiednio dostosować swoją ofertę.
30. Jeżeli nie spełniono żadnego z warunków określonych w pkt 28, całkowitą wartość wkładu organizacji prowadzących badania lub infrastruktur badawczych w projekt uznaje się za korzyść dla współpracujących przedsiębiorstw, do której stosuje się zasady pomocy państwa.

⁽²⁶⁾ Nie obejmuje to ostatecznych ustaleń dotyczących wartości rynkowej powstałych praw własności intelektualnej i wartości wkładów do projektu.

2.3. Udzielanie zamówień publicznych na usługi badawcze i rozwojowe

31. Podmioty udzielające zamówień publicznych mogą zamawiać usługi badawcze i rozwojowe od przedsiębiorstw, zarówno poprzez procedury opracowania na wyłączność, jak i zamówień przedkomercyjnych⁽²⁷⁾.
32. Jeżeli procedurę otwartą na udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzono zgodnie z obowiązującymi dyrektywami⁽²⁸⁾, to Urząd na ogół uznaje, że przedsiębiorstwu świadczącemu dane usługi nie udzielono pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG⁽²⁹⁾.
33. We wszystkich innych przypadkach, w tym w przypadku zamówień przedkomercyjnych, Urząd uznaje, że przedsiębiorstwom nie przyznano pomocy państwa, jeżeli cena zapłacona za przedmiotowe usługi w pełni odzwierciedla wartość rynkową korzyści uzyskanych przez podmiot udzielający zamówień publicznych oraz ryzyko poniesione przez uczestniczących usługodawców, w szczególności jeżeli spełniono wszystkie następujące warunki:
- a) procedura wyboru jest otwarta, przejrzysta i niedyskryminacyjna oraz opiera się na obiektywnych kryteriach wyboru i przyznania określonych przed wszczęciem procedury przetargowej;
 - b) planowane ustalenia umowne określające wszelkie prawa i obowiązki stron, w tym w odniesieniu do praw własności intelektualnej, są udostępniane wszystkim zainteresowanym oferentom przed wszczęciem procedury przetargowej;
 - c) zamówienie nie powoduje preferencyjnego traktowania żadnego uczestniczącego dostawcy w kontekście dostawy produktu końcowego lub usługi końcowej do komercyjnego rozpowszechniania podmiotowi udzielającemu zamówień publicznych w danym państwie EFTA⁽³⁰⁾; oraz
 - d) spełniony jest jeden z poniższych warunków:
 - wszelkie wyniki, które nie powodują powstania praw własności intelektualnej, mogą być rozpowszechniane, np. poprzez publikacje, nauczanie lub przekazanie ich organom normalizacyjnym w sposób umożliwiający innym przedsiębiorstwom ich odtworzenie, a wszelkie prawa własności intelektualnej w pełni przynależą do podmiotu udzielającego zamówień publicznych lub
 - wszelki usługodawca, do którego przynależą wyniki powodujące powstanie praw własności intelektualnej, jest zobowiązany do udzielenia podmiotowi udzielającemu zamówień publicznych nieograniczonego i nieodpłatnego dostępu do tych wyników oraz do udzielenia dostępu stronom trzecim, np. poprzez udzielenie licencji bez prawa wyłączności, na warunkach rynkowych.
34. Jeżeli nie spełniono warunków określonych w pkt 33, państwa EFTA mogą oprzeć się na indywidualnej ocenie warunków umowy pomiędzy podmiotem udzielającym zamówień publicznych i przedsiębiorstwem, bez uszczerbku dla ogólnego obowiązku zgłoszenia pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną zgodnie z art. 1 ust. 3 części I protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i Trybunale.

⁽²⁷⁾ Zob. komunikat i powiązany dokument roboczy służb Komisji – komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Zamówienia przedkomercyjne: wspieranie innowacyjności w celu zapewnienia trwałości i wysokiej jakości usług publicznych w Europie” (COM(2007) 799 final z 14.12.2007).

⁽²⁸⁾ Zob. art. 27 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, jeszcze nieuwzględnionej w Porozumieniu EOG, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65), uwzględnioną jako pkt 2 w załączniku XVI (Zamówienia publiczne) do Porozumienia EOG decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 68/2006 z 2.6.2006 (Dz.U. L 245 z 7.9.2006, s. 22 oraz Suplement EOG nr 44 z 7.9.2006, s. 18) oraz art. 45 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, jeszcze nieuwzględnionej w Porozumieniu EOG, uchylającej dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243), uwzględnioną jako pkt 4 w załączniku XVI (Zamówienia publiczne) do Porozumienia EOG decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 68/2006 z 2.6.2006 (Dz.U. L 245 z 7.9.2006, s. 22 i Suplement EOG nr 44 z 7.9.2006, s. 18). Również w przypadku procedur ograniczonych w rozumieniu odpowiednio art. 28 dyrektywy 2014/24/UE i art. 46 dyrektywy 2014/25/UE Urząd uznaje, że przedsiębiorstwom nie przyznano pomocy państwa, chyba że zainteresowanych usługodawców powstrzymano od złożenia oferty bez uzasadnionych przyczyn.

⁽²⁹⁾ Podobnie jest w przypadku, gdy podmioty udzielające zamówień publicznych udzielają zamówienia na innowacyjne rozwiązania powstałe w wyniku wcześniejszego zamówienia dotyczącego badań i rozwoju lub na produkty lub usługi niezwiązane z badaniami i rozwojem, które mają uzyskać poziom wydajności wymagający zastosowania innowacji produktowej, procesowej lub organizacyjnej.

⁽³⁰⁾ Bez uszczerbku dla postępowań, które obejmują zarówno opracowanie, jak i późniejsze nabycie unikalnych lub specjalistycznych produktów lub usług.

3. WSPÓLNE ZASADY OCENY

35. Oceniając, czy zgłoszony środek pomocy można uznać za zgodny z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, Urząd na ogół bada, czy został on opracowany w sposób, który gwarantuje przewagę pozytywnego wpływu środka pomocy polegającego na osiągnięciu celu leżącego we wspólnym interesie nad jego potencjalnym negatywnym wpływem na wymianę handlową i konkurencję.
36. W komunikacie Komisji z dnia 8 maja 2012 r. dotyczącym unowocześnienia polityki w dziedzinie pomocy państwa wezwano do ustalenia i zdefiniowania wspólnych zasad mających zastosowanie do oceny zgodności wszystkich środków pomocy. Urząd respektuje te wspólne zasady i uzna środek pomocy za zgodny z funkcjonowaniem Porozumienia EOG wyłącznie wówczas, gdy dany środek spełnia wszystkie poniższe warunki:
- a) *przyczynienie się do osiągnięcia dobrze zdefiniowanego celu leżącego we wspólnym interesie*: cel środka pomocy państwa musi leżeć we wspólnym interesie zgodnie z art. 61 ust. 3 Porozumienia EOG (sekcja 4.1);
 - b) *istnienie potrzeby interwencji państwa*: środek pomocy państwa musi być ukierunkowany na sytuację, w której pomoc może spowodować istotną poprawę, jaka nie może nastąpić w wyniku działania rynku, np. poprzez usunięcie niedoskonałości lub rozwiązanie problemu związanego ze sprawiedliwością lub spójnością (sekcja 4.2);
 - c) *odpowiedniość środka pomocy*: proponowany środek pomocy musi być właściwym instrumentem polityki do osiągnięcia celu leżącego we wspólnym interesie (sekcja 4.3);
 - d) *efekt zachęty*: pomoc musi zmienić zachowanie przedmiotowego przedsiębiorstwa w taki sposób, że angażuje się ono w dodatkową działalność, której nie podjęłoby bez przyznanej pomocy lub którą podjęłoby w ograniczonym lub innym zakresie lub miejscu (sekcja 4.4);
 - e) *proporcjonalność pomocy (pomoc ograniczona do minimum)*: kwota pomocy i intensywność pomocy muszą być ograniczone do minimum niezbędnego do pobudzenia dodatkowych inwestycji lub działań danego przedsiębiorstwa (sekcja 4.5);
 - f) *uniknięcie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i wymianę handlową pomiędzy umawiającymi się stronami*: negatywne skutki pomocy muszą być wystarczająco ograniczone, aby ogólny wpływ środka był pozytywny (sekcja 4.6);
 - g) *przejrzystość pomocy*: państwom EFTA, Urzędowi, podmiotom gospodarczym oraz opinii publicznej należy zapewnić łatwy dostęp do wszystkich stosownych aktów i informacji na temat pomocy przyznawanej na ich podstawie (sekcja 4.7).
37. Ogólna równowaga niektórych kategorii programów pomocy może również zostać objęta wymogiem przeprowadzenia oceny *ex post*, o której mowa w sekcji 5. W takich przypadkach Urząd może ograniczyć czas trwania takich programów (zazwyczaj do czterech lat lub mniej) z możliwością ponownego zgłoszenia ich przedłużenia w późniejszym terminie.
38. Jeżeli środek pomocy państwa lub warunki z nim związane (w tym model finansowania, kiedy stanowi on nieodłączny element środka) wiążą się nierozdzielnie z naruszeniem Porozumienia EOG, pomoc nie może zostać uznana za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG ⁽³¹⁾.
39. Oceniając zgodność pomocy indywidualnej z Porozumieniem EOG, Urząd weźmie pod uwagę wszelkie postępowania dotyczące naruszeń art. 53 lub 54 Porozumienia EOG, które mogą dotyczyć beneficjenta pomocy i które mogą mieć znaczenie w kontekście oceny pomocy na mocy art. 61 ust. 3 Porozumienia EOG ⁽³²⁾.

4. OCENA ZGODNOŚCI POMOCY NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ, ROZWOJOWĄ I INNOWACYJNĄ

40. Pomoc państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną można uznać za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG, jeżeli – na podstawie wspólnych kryteriów oceny określonych w sekcji 3 – prowadzi ona do zwiększenia działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej oraz nie zmienia warunków wymiany handlowej w sposób sprzeczny ze wspólnym interesem.

⁽³¹⁾ Zob. np. sprawa C-156/98 Niemcy przeciwko Komisji [2000] Rec. I-6857, pkt 78 oraz sprawa C-333/07 *Régie Networks* przeciwko *Rhone Alpes Bourgogne* [2008] Rec. I-10807, pkt 94–116.

⁽³²⁾ Zob. sprawa C-225/91 *Matra* przeciwko Komisji [1993] Rec. I-3203, pkt 42.

41. W niniejszej sekcji Urząd wyjaśnia, w jaki sposób będzie stosowała te wspólne kryteria oceny, oraz – w stosownych przypadkach – określa specjalne warunki dotyczące programów pomocy i dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej objętej obowiązkiem zgłoszenia ⁽³³⁾.

4.1. Przyczynienie się do osiągnięcia dobrze zdefiniowanego celu leżącego we wspólnym interesie

4.1.1. Warunki ogólne

42. Ogólnym celem pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną jest wspieranie badań, rozwoju i innowacji w EOG. Pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną powinna w ten sposób przyczynić się do realizacji celów określonych przez Komisję w strategii „Europa 2020” na rzecz zatrudnienia i inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu.
43. Państwa EFTA rozważające przyznanie pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną muszą dokładnie określić oczekiwane cele, a w szczególności wyjaśnić, w jaki sposób środek pomocy ma wspierać badania, rozwój i innowacje.
44. W przypadku programów pomocy objętych obowiązkiem zgłoszenia („programy pomocy podlegające zgłoszeniu”) Urząd przychylnie spogląda na środki pomocy, które stanowią integralną część szeroko zakrojonego programu lub planu działań na rzecz pobudzania działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej lub strategii inteligentnej specjalizacji i które są wspierane przez wnikliwe oceny podobnych wcześniejszych środków pomocy, wykazujące ich skuteczność.
45. W przypadku pomocy państwa przyznawanej na projekty lub działania finansowane również z programów unijnych uwzględnionych w Porozumieniu EOG ⁽³⁴⁾ Urząd uzna, że przyczynienie się do osiągnięcia dobrze zdefiniowanego celu leżącego we wspólnym interesie zostało potwierdzone.

4.1.2. Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej

46. Aby wykazać, że pomoc indywidualna objęta obowiązkiem zgłoszenia („pomoc indywidualna podlegająca zgłoszeniu”) przyczynia się do zwiększenia działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej, państwa EFTA mogą wykorzystać następujące wskaźniki (oraz inne odpowiednie dane ilościowe i jakościowe):
- a) *zwiększenie rozmiarów projektu*: zwiększenie całkowitych kosztów projektu (bez zmniejszenia wydatków przypadających na beneficjenta w porównaniu z sytuacją nieudzielenia pomocy); zwiększenie liczby osób skierowanych do działalności B+R+I;
 - b) *zwiększenie zakresu projektu*: zwiększenie liczby oczekiwanych wyników projektu; bardziej ambitny projekt, na co wskazuje większa liczba zaangażowanych partnerów, wyższe prawdopodobieństwo osiągnięcia przełomu naukowego lub technicznego albo wyższe ryzyko niepowodzenia (powiązane z długofalowością projektu oraz niepewnością co do jego wyników);
 - c) *zwiększenie tempa*: ukończenie projektu w krótszym czasie w porównaniu z tym samym projektem realizowanym bez pomocy;
 - d) *zwiększenie całkowitej wydanej kwoty*: zwiększenie nakładów beneficjenta pomocy na badania, rozwój i innowacje w wartościach bezwzględnych lub wyrażonych procentowo jako część całkowitych obrotów; zmiany w budżecie przeznaczonym na projekt (bez odpowiadającego im obniżania budżetów innych projektów).
47. Aby stwierdzić, czy pomoc przyczynia się podniesienia poziomu badań, rozwoju i innowacji w EOG, Urząd weźmie pod uwagę nie tylko wzrost netto działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej prowadzonej przez przedsiębiorstwo, ale również wkład pomocy w ogólny wzrost wydatków na badania, rozwój i innowacje w danym sektorze oraz poprawę sytuacji EOG w zakresie badań, rozwoju i innowacji w kontekście międzynarodowym. Urząd przychylnie spogląda na środki pomocy, w odniesieniu do których planowana jest publicznie dostępna ocena *ex post* dotycząca ich wkładu w osiągnięcie celów leżących we wspólnym interesie.

⁽³³⁾ Warunki zgodności określone w rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych w dalszym ciągu są w pełni stosowane do wszystkich innych przypadków pomocy indywidualnej, w tym do przypadków przyznania takiej pomocy na podstawie programu pomocy objętego obowiązkiem zgłoszenia.

⁽³⁴⁾ Zob. przypis 7.

4.2. Potrzeba interwencji państwa

4.2.1. Warunki ogólne

48. Jak wyjaśniono w sekcji 3, pomoc państwa może być konieczna, aby zwiększyć działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną w EOG, jeżeli rynek samodzielnie nie zapewnia odpowiednich wyników. Aby ocenić, czy pomoc państwa jest skuteczna pod względem osiągnięcia celu leżącego we wspólnym interesie, konieczne jest uprzednie określenie zaistniałego problemu wymagającego rozwiązania. Pomoc państwa powinna być ukierunkowana na sytuacje, w których może ona spowodować istotną poprawę, jaka nie może nastąpić tylko w wyniku działania rynku. Państwa EFTA powinny wyjaśnić, w jaki sposób środek pomocy może skutecznie złączyć niedoskonałość rynku utrudniającą – w przypadku nieudzielenia pomocy – osiągnięcie celu leżącego we wspólnym interesie.
49. Działalność badawcza, rozwojowa i innowacyjna odbywa się poprzez szereg działań na etapach zazwyczaj poprzedzających szereg rynków produktowych, które to działania wykorzystują istniejący potencjał do opracowywania nowych lub ulepszonych produktów, usług i procesów na tych rynkach produktowych lub zupełnie nowych rynkach – tym samym stymulując wzrost gospodarczy, zwiększając spójność terytorialną i społeczną oraz wspierając ogólny interes konsumentów. Jednakże ze względu na dostępny potencjał w zakresie badań, rozwoju i innowacji niedoskonałości rynku mogą utrudniać osiągnięcie optymalnej produkcji i prowadzić do braku wydajności. Przyczyny tej sytuacji są następujące:

- **Pozytywne efekty zewnętrzne/transfer wiedzy:** działalność badawcza, rozwojowa i innowacyjna często przynosi społeczeństwu korzyści w formie pozytywnych efektów zewnętrznych, np. transferu wiedzy lub zwiększenia możliwości innych podmiotów gospodarczych do opracowania uzupełniających produktów i usług. Jednakże jeśli pewne projekty zostaną pozostawione na łasce rynku, stopa zwrotu może okazać się mało atrakcyjna z punktu widzenia inwestora prywatnego – nawet jeśli projekt będzie korzystny dla społeczeństwa – ponieważ przedsiębiorstwa zorientowane na zysk, podejmując decyzję w sprawie zakresu prowadzonej działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej, nie mogą w wystarczającym stopniu czerpać korzyści ze swoich działań. Pomoc państwa może w związku z tym przyczynić się do wdrożenia projektów, które przyniosą ogólne korzyści społeczne i gospodarcze i które w przypadku nieudzielenia pomocy nie zostałyby zrealizowane.

Jednak nie wszystkie korzyści płynące z badań, rozwoju i innowacji są efektami zewnętrznymi, a sama obecność efektów zewnętrznych nie oznacza, że pomoc państwa jest automatycznie zgodna z funkcjonowaniem Porozumienia EOG. Na ogół konsumenci są gotowi zapłacić za korzyści płynące bezpośrednio z nowych produktów i usług, a przedsiębiorstwa mogą czerpać korzyści ze swoich inwestycji poprzez inne istniejące instrumenty, np. prawa własności intelektualnej. Jednak w niektórych przypadkach środki te są niedoskonałe i pozostawiają po sobie niedoskonałość rynku, którą pomoc państwa może usunąć. Na przykład w przypadku badań podstawowych często twierdzi się, że uniemożliwienie innym uzyskania dostępu do wyników niektórych działań może być trudne, przez co wyniki te mogą zyskać charakter dobra publicznego. Z drugiej strony bardziej szczegółową wiedzę dotyczącą produkcji często można skutecznie chronić, np. przez patenty, umożliwiając twórcy uzyskanie większego zwrotu z wynalazku.

- **Niedoskonałe i asymetryczne informacje:** działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną charakteryzuje wysoki stopień niepewności. W niektórych sytuacjach ze względu na niedoskonałość i asymetrię informacji inwestorzy prywatni mogą z niechęcią odnosić się do finansowania projektów o wysokiej wartości; wysoko wykwalifikowany personel może z kolei nie zdawać sobie sprawy z możliwości rekrutacyjnych innowacyjnych przedsiębiorstw. W związku z tym przydział zasobów ludzkich i finansowych może być nieadekwatny, a projekty cenne dla społeczeństwa lub gospodarki mogą nie zostać zrealizowane.

W niektórych przypadkach niedoskonałość i asymetria informacji mogą też utrudniać dostęp do finansowania. Jednak niedoskonałość informacji i występowanie ryzyka nie stanowią automatycznego uzasadnienia konieczności udzielenia pomocy państwa. Brak finansowania projektów, w których zwrot z inwestycji prywatnych jest niższy, może równie dobrze być znakiem wydajności rynku. Ponadto ryzyko występuje w każdej działalności gospodarczej i samo w sobie nie jest niedoskonałością rynku. Jednak w kontekście asymetrii informacji ryzyko może potęgować problemy związane z finansowaniem.

- **Problemy z koordynacją i tworzeniem sieci:** zdolność przedsiębiorstw do koordynowania swoich działań i podejmowania współpracy na rzecz badań, rozwoju i innowacji może zostać osłabiona z różnych przyczyn, m.in. ze względu na trudności związane z koordynacją licznych współpracujących partnerów, którzy mogą mieć rozbieżne interesy, oraz ze względu na problemy ze sporządzaniem umów i koordynowaniem współpracy, np. ze względu na dzielenie się danymi szczególnie chronionymi.

4.2.2. Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej

50. Chociaż niektóre niedoskonałości rynku mogą hamować działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną w EOG, to nie wpływają one na wszystkie przedsiębiorstwa i sektory gospodarki są w takim samym stopniu. W związku z tym w przypadku pomocy indywidualnej podlegającej zgłoszeniu państwa EFTA powinny przedstawić odpowiednie informacje o tym, czy pomoc ma na celu usunięcie ogólnej niedoskonałości rynku dotyczącej badań, rozwoju i innowacji w EOG, czy też szczególnej niedoskonałości rynku dotyczącej np. określonego sektora lub rodzaju działalności.
51. W zależności od konkretnej niedoskonałości rynku, którą trzeba usunąć, Urząd weźmie pod uwagę następujące elementy:
- **rozprzestrzenianie wiedzy:** planowany stopień rozpowszechniania wiedzy; specyfikę tworzonej wiedzy; dostępność ochrony praw własności intelektualnej; stopień komplementarności z innymi produktami i usługami,
 - **niedoskonałe i asymetryczne informacje:** poziom ryzyka i złożoności działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej; potrzebę finansowania zewnętrznego; cechy beneficjenta pomocy dotyczące dostępu do finansowania zewnętrznego,
 - **problemy z koordynacją:** liczbę współpracujących przedsiębiorstw; intensywność współpracy; rozbieżność interesów współpracujących partnerów; problemy ze sporządzaniem umów; problemy ze skoordynowaniem współpracy.
52. Analizując rzekomą niedoskonałość rynku, Urząd uwzględni w szczególności wszelkie dostępne porównania sektorowe i inne analizy, które powinno przedłożyć zainteresowane państwo EFTA.
53. Zgłaszając pomoc inwestycyjną lub operacyjną dla klastrów, państwa EFTA muszą przedłożyć informacje dotyczące planowanej lub oczekiwanej specjalizacji klastra innowacyjnego, istniejącego potencjału regionalnego i istnienia w EOG klastrów stawiających sobie podobne cele.
54. W przypadku pomocy państwa przyznawanej na projekty lub działania finansowane również z programów unijnych uwzględnionych w Porozumieniu EOG ⁽³⁵⁾ Urząd uzna, że istnienie potrzeby interwencji państwa zostało potwierdzone.
55. Z drugiej strony w przypadku pomocy państwa przyznawanej na projekty lub działania, które pod względem treści technologicznej, poziomu ryzyka i rozmiaru są podobne do projektów lub działań już prowadzonych w EOG w warunkach rynkowych, Urząd zasadniczo uzna, że niedoskonałości rynku nie występują, i wystąpi o przedstawienie dalszej dokumentacji i uzasadnienia potrzeby interwencji państwa.

4.3. Odpowiedniość środka pomocy

4.3.1. Odpowiedniość różnych instrumentów polityki

56. Pomoc państwa nie jest jedynym instrumentem politycznym, który państwa EFTA mogą wykorzystać do wspierania badań, rozwoju i innowacji. Należy pamiętać, że mogą istnieć inne, bardziej odpowiednie instrumenty, np. środki związane z popytem obejmujące mechanizmy regulacyjne, udzielanie zamówień publicznych lub normalizacja, a także zwiększenie publicznego finansowania badań i nakładów na edukację oraz ogólne środki fiskalne. Odpowiedniość określonego instrumentu polityki w danej sytuacji zazwyczaj jest związana z charakterem problemu wymagającego rozwiązania. Na przykład w przypadku problemów nowego uczestnika rynku z wykorzystaniem wyników działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej ograniczenie barier rynkowych może okazać się bardziej odpowiednie niż pomoc państwa. Lekarstwem na braki wykwalifikowanego personelu mogą być większe inwestycje w szkolnictwo wyższe, a nie przyznawanie pomocy państwa.
57. Pomoc państwa na rzecz badań, rozwoju i innowacji może być dopuszczona w drodze wyjątku od ogólnego zakazu udzielania pomocy państwa, jeżeli jest ona konieczna do osiągnięcia celu leżącego we wspólnym interesie. Ważnym elementem w tym kontekście jest to, czy i w jakim stopniu pomoc państwa na rzecz badań, rozwoju i innowacji może zostać uznana za odpowiedni instrument stymulujący działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną – jeśli te same wyniki można uzyskać przy pomocy instrumentów powodujących mniejsze zakłócenia.

⁽³⁵⁾ Zob. przypis 7.

58. W analizie zgodności Urząd zwraca szczególną uwagę na wszelkie oceny skutków dotyczące proponowanego środka przeprowadzone przez dane państwo EFTA. Za odpowiednie instrumenty uznaje się środki, w przypadku których państwo EFTA rozważyło inne warianty strategiczne i stwierdziło, że bardziej korzystne będzie zastosowanie instrumentu selektywnego – takiego jak pomoc państwa – oraz przedstawiło Urzędowi stosowną analizę.
59. W przypadku pomocy państwa przyznawanej na projekty lub działania finansowane również z programów unijnych uwzględnionych w Porozumieniu EOG ⁽³⁶⁾ Urząd uzna, że odpowiedniość środka pomocy została potwierdzona.

4.3.2. Odpowiedniość różnych instrumentów pomocy

60. Pomoc na rzecz badań, rozwoju i innowacji można przyznawać w różnych formach. Państwo EFTA powinno w związku z tym zapewnić przyznanie pomocy w takiej formie, która prawdopodobnie spowoduje najmniejsze zakłócenia konkurencji i wymiany handlowej. W związku z tym jeśli pomoc jest przyznawana w formie, która przynosi bezpośrednią korzyść majątkową (np. dotacje bezpośrednie, zwolnienia lub ulgi w zakresie podatków lub innych obowiązkowych opłat lub też udostępnienie gruntu, produktów lub usług po korzystnych cenach), to zainteresowane państwo EFTA musi przedstawić analizę innych wariantów i wyjaśnić, dlaczego inne, potencjalnie mniej zakłócające formy pomocy, np. zaliczki zwrotne lub formy pomocy oparte na instrumentach dłużnych lub kapitałowych (np. gwarancje państwowe, zakup pakietu udziałów/akcji lub inny sposób finansowania dłużnego lub udostępnienia kapitału na preferencyjnych warunkach) są w tym przypadku mniej odpowiednie.
61. Instrument pomocy należy wybierać z uwzględnieniem niedoskonałości rynku, którą ma on usunąć. Na przykład, jeżeli będąca powodem interwencji niedoskonałość rynku polega na problemach w dostępie do zewnętrznego finansowania dłużnego wynikających z asymetrii informacji, to państwo EFTA powinno zasadniczo udzielić pomocy w formie utrzymania płynności finansowej, np. w formie pożyczki lub gwarancji, a nie dotacji. Jeżeli istnieje również konieczność, by przedsiębiorstwo miało swój udział w podziale ryzyka, preferowanym instrumentem pomocy powinna być zazwyczaj zaliczka zwrotna. W szczególności w przypadku pomocy przyznawanej w formie innej niż pomoc na utrzymanie płynności finansowej lub zaliczka zwrotna na działania zbliżone do rynku państwo EFTA musi uzasadnić, dlaczego wybrany instrument jest odpowiedni do usunięcia konkretnej niedoskonałości rynku w danej sytuacji.

4.4. Efekt zachęty

4.4.1. Warunki ogólne

62. Pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną może zostać uznana za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, tylko jeśli wywołuje efekt zachęty. Efekt zachęty występuje, jeżeli pomoc zmienia zachowanie przedsiębiorstwa w taki sposób, że angażuje się ono w dodatkową działalność, której nie podjęłoby bez przyznanej pomocy lub którą podjęłoby w ograniczonym zakresie lub w inny sposób. Pomoc nie może jednak subsydiować kosztów działalności, które przedsiębiorstwo i tak by poniosło, i nie może rekompensować zwykłego ryzyka związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej ⁽³⁷⁾.
63. Urząd uznaje, że pomoc nie stanowi zachęty dla beneficjenta, jeżeli przedmiotowe prace badawcze, rozwojowe i innowacyjne ⁽³⁸⁾ rozpoczęły się przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o przyznanie pomocy do władz krajowych ⁽³⁹⁾. Jeżeli rozpoczęcie prac ma miejsce przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o przyznanie pomocy do władz krajowych, to projekt nie kwalifikuje się do otrzymania pomocy.
64. Wniosek o pomoc musi zawierać przynajmniej następujące dane: nazwę i wielkość wnioskodawcy, opis projektu, w tym miejsce oraz termin jego rozpoczęcia i zakończenia, kwotę wsparcia publicznego niezbędną do przeprowadzenia projektu i wykaz kosztów kwalifikowalnych.

⁽³⁶⁾ Zob. przypis 7.

⁽³⁷⁾ Wyrok w sprawach połączonych C-630/11 P do C-633/11 P HGA i inni przeciwko Komisji (EU:C:2013:387).

⁽³⁸⁾ Jeśli wniosek o pomoc dotyczy projektu badawczo-rozwojowego, nie wyklucza to wcześniejszego przeprowadzenia przez potencjalnego beneficjenta studiów wykonalności, które nie zostały objęte wnioskiem o udzielenie pomocy państwa.

⁽³⁹⁾ W przypadku projektów i działań prowadzonych następującymi po sobie etapami, które mogą być przedmiotem osobnych procedur przyznawania pomocy, oznacza to, że rozpoczęcie prac nie może nastąpić przed złożeniem pierwszego wniosku o pomoc. W przypadku pomocy przyznawanej na podstawie automatycznego programu pomocy fiskalnej program ten musi zostać przyjęty oraz wejść w życie przed rozpoczęciem prac w ramach objętego pomocą projektu lub objętej pomocą działalności.

65. W zakresie, w jakim środki fiskalne stanowią pomoc państwa, Urząd może uznać, że wywołują one efekt zachęty, zachęcając przedsiębiorstwa do zwiększenia nakładów na badania, rozwój i innowacje, na podstawie badań oceniających⁽⁴⁰⁾ przedstawionych przez państwa EFTA.

4.4.2. Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej

66. W przypadku pomocy indywidualnej podlegającej zgłoszeniu państwa EFTA muszą udowodnić Urzędowi, że pomoc wywołuje efekt zachęty, a zatem muszą przedstawić jasne dowody potwierdzające, że pomoc ma pozytywny wpływ na podejmowane przez przedsiębiorstwa decyzje w sprawie prowadzenia działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej, która w innych okolicznościach nie zostałaby podjęta. Aby umożliwić Urzędowi wszechstronną ocenę przedmiotowego środka, zainteresowane państwo EFTA musi przedstawić informacje dotyczące objętego pomocą projektu oraz, w miarę możliwości, wszechstronny opis tego, co stałoby się lub mogłoby się stać, gdyby nie przyznano pomocy – tj. scenariusz alternatywny. Scenariusz alternatywny może zakładać brak projektu alternatywnego albo zakładać jasno zdefiniowany i wystarczająco przewidywalny projekt alternatywny rozważany przez beneficjenta w ramach wewnętrznego procesu decyzyjnego, może także odnosić się do projektu alternatywnego realizowanego w całości lub częściowo poza EOG.
67. W swojej analizie Urząd bierze pod uwagę następujące elementy:
- **określenie zamierzonej zmiany:** należy jasno określić zmianę zachowania oczekiwaną w wyniku przyznania pomocy państwa, np. uruchomienie nowego projektu lub zwiększenie rozmiaru, zakresu lub tempa projektu,
 - **analizę scenariusza alternatywnego:** zmianę zachowania należy określić poprzez porównanie oczekiwanych wyników i poziomu zamierzonej działalności w przypadku udzielenia pomocy i w przypadku braku pomocy. Różnica między dwoma scenariuszami obrazuje wpływ środka pomocy i efekt zachęty,
 - **poziom rentowności:** jeśli projekt sam w sobie nie byłby rentowny dla przedsiębiorstwa, lecz mógłby przynieść istotne korzyści dla społeczeństwa, wskutek udzielenia pomocy zwiększa się prawdopodobieństwo wystąpienia efektu zachęty,
 - **kwotę inwestycji oraz przepływy pieniężne w czasie:** duża inwestycja w podmiot rozpoczynający działalność gospodarczą, niski poziom przepływów dostępnych środków pieniężnych oraz znacząca część przepływów pieniężnych powstających w bardzo odległej przyszłości lub w bardzo niepewny sposób to elementy, które będą uznawane za pozytywne przy ocenie efektu zachęty,
 - **poziom ryzyka:** przy ocenie ryzyka bierze się pod uwagę w szczególności nieodwracalność inwestycji, prawdopodobieństwo porażki handlowej, ryzyko mniejszej niż zakładana wydajności projektu, ryzyko, że realizacja projektu mogłaby osłabić inne działania beneficjenta pomocy, oraz ryzyko, że koszty projektu mogą pogorszyć jego kondycję finansową.
68. Zachęca się państwa EFTA, aby opierały się przede wszystkim na dokumentach zarządu, ocenach ryzyka, sprawozdaniach finansowych, wewnętrznych biznesplanach, opiniach ekspertów oraz innych badaniach związanych z projektem podlegającym ocenie. W wykazaniu występowania efektu zachęty państwu EFTA pomoc mogą również dokumenty prognozujące popyt, prognozy kosztów, prognozy finansowe, dokumenty przedłożone komitetowi inwestycyjnemu oraz przedstawiające szczegółowo różne scenariusze inwestycyjne lub dokumenty przedstawione instytucjom finansowym.
69. Aby zapewnić, że występowanie efektu zachęty zostało obiektywnie potwierdzone, Urząd w ramach oceny może porównać dane dotyczące danej spółki z danymi dotyczącymi branży, w której prowadzi działalność beneficjent pomocy. W szczególności państwa EFTA powinny w miarę możliwości przedstawić dane dotyczące danej branży, które pokazują, że scenariusz alternatywny danego beneficjenta, wymagany przez niego poziom rentowności i oczekiwane przepływy pieniężne są uzasadnione.

⁽⁴⁰⁾ Oczekuje się, że państwa EFTA przedstawiają badania oceniające efekt zachęty swoich programów pomocy fiskalnej, nawet jeżeli w przypadku nowo wprowadzonych środków może to być niemożliwe *ex ante*; z reguły planowane metody przeprowadzenia oceny *ex post* powinny stanowić część projektu takich środków. W przypadku braku badań oceniających można założyć, że efekt zachęty fiskalnych programów pomocy występuje jedynie w przypadku środków, w których uwzględniane są tylko wydatki na badania i rozwój powyżej pewnej wartości referencyjnej.

70. W tym kontekście poziom rentowności można ocenić poprzez odniesienie do metod wyraźnie stosowanych przez przedsiębiorstwo będące beneficjentem lub standardowych praktyk w danej branży; mogą one zawierać: metody oceny wartości bieżącej netto projektu ⁽⁴¹⁾, wewnętrznej stopy zwrotu ⁽⁴²⁾ lub średniej stopy zwrotu zainwestowanego kapitału.
71. Jeżeli pomoc nie zmienia zachowania beneficjenta pomocy poprzez pobudzanie działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej, to nie ma ona pozytywnego wpływu na wspieranie badań, rozwoju i innowacji w EOG. Pomoc nie będzie zatem uznana za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, jeżeli wydaje się, że te same działania mogłyby zostać przeprowadzone i zostałyby przeprowadzone nawet bez udziału pomocy.

4.5. Proporcjonalność pomocy

4.5.1. Warunki ogólne

72. Aby pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną mogła zostać uznana za proporcjonalną, jej kwota musi być ograniczona do minimum niezbędnego do przeprowadzenia objętych pomocą działań.

4.5.1.1. Maksymalna intensywność pomocy

73. Aby zapewnić, że poziom pomocy jest proporcjonalny do niedoskonałości rynku, które mają zostać usunięte, pomoc musi zostać określona w stosunku do zdefiniowanej wcześniej grupy kosztów kwalifikowalnych i ograniczona do określonej części tych kosztów kwalifikowalnych („intensywność pomocy”). Intensywność pomocy należy ustalić dla każdego beneficjenta pomocy, również w przypadku wspólnego projektu.
74. Aby zapewnić przewidywalność i równe warunki działania, Urząd do pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną stosuje maksymalne intensywności pomocy określone na podstawie trzech kryteriów: (i) bliskości pomocy wobec rynku, stosowanej jako wskaźnik zastępczy określający spodziewane negatywne skutki pomocy i potrzebę udzielenia pomocy, z uwzględnieniem potencjalnie wyższych przychodów, których można oczekiwać w przypadku objętej pomocą działalności; (ii) rozmiaru beneficjenta, stosowanego jako wskaźnik zastępczy określający większe trudności, z jakimi zwykle zmagają się mniejsze przedsiębiorstwa pod względem finansowania ryzykownych projektów; oraz (iii) dotkliwości niedoskonałości rynku, np. oczekiwanych efektów zewnętrznych pod względem rozpowszechniania wiedzy. Z tego względu intensywność pomocy w przypadku działalności rozwojowej i innowacyjnej powinna być zasadniczo niższa niż w przypadku działalności badawczej.
75. W załączniku I określono koszty kwalifikowalne w odniesieniu do każdego środka pomocy wchodzącego w zakres niniejszych wytycznych. Jeżeli projekt badawczo-rozwojowy obejmuje różnorodne zadania, każde kwalifikowalne zadanie musi wchodzić w zakres kategorii: badań podstawowych, badań przemysłowych albo eksperymentalnych prac rozwojowych ⁽⁴³⁾. Dzieląc różnorodne działania na odpowiednie kategorie, Urząd odniesie się do swojego doświadczenia oraz do konkretnych przykładów i wyjaśnień zawartych w Podręczniku Frascati OECD ⁽⁴⁴⁾.
76. W załączniku II określono maksymalne intensywności pomocy obowiązujące w odniesieniu do wszystkich środków na rzecz badań, innowacji i rozwoju ⁽⁴⁵⁾.

⁽⁴¹⁾ Wartość bieżąca netto projektu stanowi różnicę pomiędzy dodatnimi i ujemnymi przepływami pieniężnymi w okresie istnienia inwestycji, zdyskontowanymi do swojej bieżącej wartości (z wykorzystaniem kosztów kapitału).

⁽⁴²⁾ Wewnętrzna stopa zwrotu nie jest oparta o przychody księgowe w danym roku, ale uwzględnia strumień przyszłych przepływów pieniężnych, które inwestor spodziewa się otrzymać przez cały okres istnienia inwestycji. Jest ona definiowana jako stopa dyskontowa, dla której wartość bieżąca netto strumienia przepływów pieniężnych wynosi zero.

⁽⁴³⁾ Kwalifikacja ta nie musi być zgodna z chronologią rozumianą jako sekwencyjne przechodzenie od badań podstawowych do działalności zbliżonej do rynku. Nie ma więc przeszkód, aby Urząd zakwalifikował zadanie realizowane na późniejszym etapie projektu do badań przemysłowych ani aby stwierdził, że czynności podejmowane na wcześniejszym etapie zaliczają się do eksperymentalnych prac rozwojowych bądź w ogóle nie zaliczają się do działalności badawczej.

⁽⁴⁴⁾ Pomiar działalności naukowo-badawczej: proponowane procedury standardowe dla badań statystycznych w zakresie działalności badawczo-rozwojowej, Podręcznik Frascati, OECD 2002, ze zmianami lub zastąpiony. Dla celów praktycznych, jeżeli nie wykazano, że w poszczególnych sprawach powinna zostać zastosowana inna skala, można uznać, że różne kategorie badań i rozwoju odpowiadają poziomom gotowości technologicznej 1 (badania podstawowe), 2–4 (badania przemysłowe) i 5–8 (eksperymentalne prace rozwojowe) – zob. komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska strategia w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających – droga do wzrostu i miejsc pracy”, COM(2012) 341 final z 26.6.2012.

⁽⁴⁵⁾ Bez uszczerbku dla specjalnych przepisów obowiązujących w odniesieniu do pomocy na rzecz badań i rozwoju w sektorze rolnym i sektorze rybołówstwa określonych w rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych.

77. W przypadku pomocy państwa na wspólny projekt, realizowany przez organizacje prowadzące badania oraz przedsiębiorstwa, suma bezpośredniego wsparcia publicznego i – jeżeli stanowią one pomoc – wkładów organizacji prowadzących badania na rzecz tego samego projektu nie może przekraczać odpowiednich pułapów intensywności pomocy dla każdego z przedsiębiorstw będących beneficjentami.

4.5.1.2 Zaliczki zwrotne

78. Jeśli państwo EFTA udziela zaliczki zwrotnej, która stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG, zastosowanie mają zasady określone w poniższej sekcji.
79. Jeżeli za pomocą odpowiednich metod, opartych na wystarczających i wiarygodnych danych, państwo EFTA może wykazać, że obliczenie ekwiwalentu dotacji brutto zaliczki zwrotnej jest możliwe, to może zgłosić program pomocy i powiązane metody do Urzędu. Jeżeli Urząd zaakceptuje przedstawione metody i uzna program za zgodny ze wspólnym rynkiem, będzie można udzielić pomocy w oparciu o ekwiwalent dotacji brutto zaliczki zwrotnej, nie przekraczając pułapów intensywności pomocy określonych w załączniku II.
80. We wszystkich innych przypadkach zaliczka zwrotna jest wyrażona jako odsetek kosztów kwalifikowalnych, a jej wysokość może przekroczyć obowiązującą maksymalną intensywność pomocy o 10 punktów procentowych, jeżeli spełnione zostaną następujące warunki:
- a) w przypadku pomyślnego wyniku środek pomocy musi zawierać przepisy stanowiące o tym, że zaliczka jest spłacana wraz z odsetkami nie niższymi niż stopa dyskontowa obliczona według metody Urzędu dotyczącej ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych ⁽⁴⁶⁾;
 - b) jeżeli badania zakończą się wynikami lepszymi od tych określonych jako pomyślne, zainteresowane państwo EFTA powinno wystąpić o zwrot kwoty wyższej od zaliczki wraz z odsetkami obliczonymi na podstawie obowiązującej stopy dyskontowej;
 - c) jeśli projekt nie zakończy się pomyślnie, zaliczka nie musi być w pełni zwracana. Jeżeli projekt zakończy się częściowym powodzeniem, spłata powinna być proporcjonalna do stopnia powodzenia.
81. Aby umożliwić Urzędowi ocenę środka pomocy, musi on zawierać szczegółowe przepisy dotyczące spłaty w przypadku pomyślnego wyniku, jasno określające, co będzie uznawane za pomyślny wynik na podstawie rozsądnej i ostrożnej hipotezy.

4.5.1.3 Środki fiskalne

82. W zakresie, w jakim środek fiskalny stanowi pomoc państwa, jego intensywność można obliczyć albo w odniesieniu do poszczególnych projektów, albo na poziomie przedsiębiorstwa jako współczynnik wyrażający stosunek łącznych ulg podatkowych do sumy wszystkich kwalifikowalnych kosztów działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej poniesionych w okresie nieprzekraczającym trzech kolejnych lat obrotowych. W przypadku dokonywania obliczeń na poziomie przedsiębiorstwa środek fiskalny można stosować bez wyjątków do wszystkich kwalifikowalnych działań, jednak intensywność pomocy nie może przekraczać pułapu obowiązującego w odniesieniu do eksperymentalnych prac rozwojowych ⁽⁴⁷⁾.

4.5.1.4 Kumulacja pomocy

83. Pomoc można przyznawać równolegle w ramach kilku programów pomocy lub łączyć z pomocą *ad hoc*, pod warunkiem że łączna kwota pomocy państwa na działanie lub projekt nie przekracza pułapów pomocy ustanowionych w niniejszych wytycznych. Jak przypomniano w pkt 9, finansowanie zarządzane centralnie przez instytucje, agencje, wspólne przedsiębiorstwa lub inne organy Unii Europejskiej, które nie jest bezpośrednio ani pośrednio kontrolowane przez państwa EFTA, nie stanowi pomocy państwa i nie powinno być uwzględniane. W przypadku łączenia takiego finansowania z pomocą państwa łączna kwota finansowania publicznego przyznanego w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych nie może jednak przekraczać najkorzystniejszej stopy finansowania określonej w obowiązujących przepisach Porozumienia EOG.

⁽⁴⁶⁾ Zob. wytyczne Urzędu w sprawie stóp referencyjnych i dyskontowych (Dz.U. L 105 z 21.4.2011, s. 32 oraz Suplement EOG nr 23 z 21.4.2011, s. 1).

⁽⁴⁷⁾ Jeżeli natomiast w ramach fiskalnego środka pomocy rozróżnia się poszczególne kategorie badań i rozwoju, nie wolno przekroczyć odpowiednich progów intensywności pomocy.

84. Jeśli wydatki kwalifikujące się do objęcia pomocą na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną w całości lub w części mogą kwalifikować się także do objęcia pomocą przeznaczoną na inne cele, w odniesieniu do części wspólnej zastosowany zostanie najkorzystniejszy pułap dostępny w ramach odpowiednich zasad.
85. Pomocy na rzecz badań, rozwoju i innowacji nie można łączyć z pomocą *de minimis* w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych, jeżeli doprowadziłoby to do przekroczenia maksymalnych poziomów intensywności pomocy określonych w niniejszych wytycznych.

4.5.2. Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej

86. W przypadku pomocy indywidualnej podlegającej zgłoszeniu do zapewnienia proporcjonalności nie wystarczy samo przestrzeganie z góry określonych maksymalnych intensywności pomocy.
87. Co do zasady, aby określić, czy pomoc jest proporcjonalna, Urząd sprawdzi, czy kwota pomocy nie przekracza minimum niezbędnego do tego, by projekt objęty pomocą był wystarczająco rentowny, np. umożliwił osiągnięcie wewnętrznej stopy zwrotu odpowiadającej poziomowi referencyjnemu lub minimalnej stopie zwrotu (tzw. hurdle rate) dla danego sektora lub przedsiębiorstwa. Można w tym celu wykorzystać zwykłe stopy zwrotu wymagane przez beneficjenta w ramach innych projektów badawczych, rozwojowych i innowacyjnych, ogólny koszt kapitału lub stopy zwrotu powszechnie odnotowywane w przedmiotowej branży. Należy uwzględnić wszystkie istotne spodziewane koszty i korzyści z całego okresu trwania projektu, w tym koszty i przychody związane z wynikami działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej.
88. Jeżeli wykazano, np. w wewnętrznych dokumentach spółki, że beneficjent pomocy ma wyraźny wybór pomiędzy przeprowadzeniem albo projektu objętego pomocą, albo projektu alternatywnego bez pomocy, to pomoc uznaje się za ograniczoną do minimum, wyłącznie jeśli kwota pomocy nie przekracza dodatkowych kosztów netto przeprowadzenia przedmiotowych działań, które to koszty obliczono poprzez porównanie z projektem alternatywnym, który zrealizowano by w przypadku nieudzielenia pomocy. Aby określić wysokość dodatkowych kosztów netto, Urząd porównuje oczekiwaną wartość bieżącą netto inwestycji w projekcie objętym pomocą i w projekcie alternatywnym, uwzględniając prawdopodobieństwo wystąpienia różnych scenariuszy biznesowych ⁽⁴⁸⁾.
89. Jeżeli pomoc przyznano na projekty badawczo-rozwojowe lub na budowę lub modernizację infrastruktury badawczej, a Urząd jest w stanie stwierdzić, na podstawie metod określonych w pkt 87 lub 88, że pomoc jest ograniczona do niezbędnego minimum, to można zezwolić na stosowanie maksymalnych poziomów intensywności pomocy wyższych od poziomów określonych w załączniku II, do poziomów określonych w poniższej tabeli.

(%)

	Małe przedsiębiorstwo	Średnie przedsiębiorstwo	Duże przedsiębiorstwo
Pomoc na realizację projektów badawczo-rozwojowych			
Badania podstawowe	100	100	100
Badania stosowane	80	70	60
— pomoc uzależniona od skutecznej współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami (w przypadku dużych przedsiębiorstw – współpracy transgranicznej lub współpracy z co najmniej jednym MŚP) lub współpracy pomiędzy przedsiębiorstwem i organizacją prowadzącą badania lub	90	80	70
— pomoc uzależniona od szerokiego upowszechnienia wyników			
Pomoc na budowę lub modernizację infrastruktury badawczej	60	60	60

⁽⁴⁸⁾ W szczególnym przypadku pomocy, która umożliwia jedynie przyspieszenie zakończenia projektu, w porównaniu należy przedstawić przede wszystkim różne harmonogramy przepływów pieniężnych i opóźnione wejście na rynek.

90. Aby wykazać, że pomoc jest ograniczona do niezbędnego minimum, państwo EFTA musi wyjaśnić, w jaki sposób określono kwotę pomocy. Do oceny proporcjonalności pomocy można wykorzystać również dokumenty i obliczenia wykorzystane podczas analizy efektu zachęty. W zakresie, w jakim stwierdzona konieczność udzielenia pomocy dotyczy głównie trudności z przyciągnięciem finansowania dłużnego na rynku, a nie braku rentowności, szczególnie odpowiednim sposobem zapewnienia, aby pomoc była ograniczona do minimum, może być udzielenie jej w formie pożyczki, gwarancji lub zaliczki zwrotnej, a nie w formie bezzwrotnej, takiej jak dotacja.
91. W sytuacji, gdy istnieje wielu potencjalnych kandydatów do prowadzenia działalności objętej pomocą, prawdopodobieństwo, że wymóg proporcjonalności zostanie spełniony, jest większe, jeśli pomoc przyznano na podstawie przejrzystych, obiektywnych i niedyskryminujących kryteriów.
92. W celu zniwelowania faktycznych lub potencjalnych, bezpośrednich lub pośrednich zakłóceń międzynarodowej wymiany handlowej można zezwolić na wyższą intensywność pomocy niż ta, która jest ogólnie dopuszczalna na mocy niniejszych wytycznych, jeżeli – bezpośrednio lub pośrednio – konkurenci spoza EOG otrzymali w ciągu ostatnich trzech lat lub mają otrzymać pomoc o równoważnej intensywności na podobne projekty. Jeżeli jednak ze względu na charakter danego sektora zakłócenia międzynarodowej wymiany handlowej mogą wystąpić po upływie okresu dłuższego niż trzy lata, okres referencyjny można odpowiednio wydłużyć. Jeśli jest to możliwe, zainteresowane państwo EFTA przekazuje Urzędowi odpowiednie informacje umożliwiające mu przeprowadzenie oceny sytuacji, w szczególności w odniesieniu do potrzeby uwzględnienia przewagi konkurencyjnej, jaką posiada konkurent z państwa trzeciego. Jeżeli Urząd nie ma dowodów dotyczących przyznanej lub proponowanej pomocy, może też oprzeć swoją decyzję na poszlakach.
93. Gromadząc dowody, Urząd może skorzystać ze swoich uprawnień dochodzeniowych ⁽⁴⁹⁾.

4.6. Uniknięcie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i wymianę handlową

4.6.1. Uwagi ogólne

94. Aby pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną można było uznać za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, negatywny wpływ środków pomocy na konkurencję i wymianę handlową pomiędzy państwami EFTA musi być ograniczony i zrównoważony przez pozytywne skutki polegające na przyczynieniu się do osiągnięcia celu leżącego we wspólnym interesie.
95. Urząd stwierdza, że pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną może potencjalnie spowodować dwa główne zakłócenia konkurencji i wymiany handlowej pomiędzy państwami EFTA: zakłócenia związane z rynkiem produktowym i skutki dotyczące lokalizacji. Obydwa rodzaje zakłóceń mogą powodować niewydajne przydzielanie pomocy, pogarszając wyniki gospodarcze EOG oraz problemy z dystrybucją, ponieważ pomoc ma wpływ na rozmieszczenie działalności gospodarczej w różnych regionach.
96. Jeżeli chodzi o zakłócenia związane z rynkiem produktowym, pomoc państwa na rzecz badań, rozwoju i innowacji może wpływać na konkurencję w procesie innowacji i na rynkach produktowych, na których wykorzystuje się wyniki działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej.

4.6.1.1 Skutki dla rynków produktowych

97. Pomoc państwa na rzecz badań, rozwoju i innowacji może utrudniać konkurencję w zakresie innowacji procesowych i na rynkach produktowych na trzy sposoby: zakłócając procesy konkurencyjnego wejścia na rynek i wyjścia z rynku, zakłócając dynamiczne zachęty inwestycyjne i tworząc lub utrzymując władzę rynkową.
 - (i) Zakłócenia procesów konkurencyjnego wejścia na rynek i wyjścia z rynku
98. Pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną może uniemożliwiać mechanizmom rynkowym nagradzanie najsukuczniejszych producentów oraz wywieranie presji na tych najmniej skutecznych polegającej na zmuszeniu ich do poprawy, restrukturyzacji bądź wycofania się z rynku. Może to doprowadzić do sytuacji, w której z powodu przyznania pomocy konkurenci, którzy w innych okolicznościach byłiby w stanie utrzymać się

⁽⁴⁹⁾ Zob. rozporządzenie Rady (UE) nr 734/2013 z dnia 22 lipca 2013 r. (Dz.U. L 204 z 31.7.2013, s. 15), jeszcze nieuwzględnione w Porozumieniu EOG, oraz art. 6 części II Porozumienia w sprawie utworzenia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości.

na rynku, są wypierani z rynku lub w ogóle nie mogą na niego wejść. Pomoc państwa może też pomóc niewydajnym przedsiębiorstwom w utrzymaniu się na rynku lub nawet pomóc im wejść na rynek i uzyskać udział w rynku kosztem bardziej wydajnych konkurentów. Przy niewłaściwym ukierunkowaniu pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną może zatem służyć wspieraniu niewydajnych przedsiębiorstw i prowadzić do powstania struktur rynkowych, w których wielu uczestników prowadzi działalność znacznie poniżej poziomu efektywności. W dłuższej perspektywie zakłócanie procesów konkurencyjnego wejścia na rynek i wyjścia z rynku może hamować innowacje i spowolnić zwiększanie wydajności w całej branży.

(ii) Zakłócenia dynamicznych zachęt

99. Pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną może zakłócać dynamiczne zachęty do inwestowania dla konkurentów beneficjenta pomocy. Kiedy przedsiębiorstwo otrzymuje pomoc, zazwyczaj zwiększa się prawdopodobieństwo, że uzyska ono pomyślne wyniki działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej, co z kolei prowadzi do jego większej obecności na rynku produktowym (lub rynkach produktowych) w przyszłości. Taka zwiększona obecność może skłonić konkurentów do ograniczenia zakresu swoich pierwotnych planów inwestycyjnych (skutki wypierania).
100. Ponadto obecność pomocy może sprawić, że potencjalni beneficjenci staną się zbyt pewni siebie albo zaczną postępować bardziej ryzykownie. Długofalowy wpływ na ogólne wyniki sektora będzie wówczas najprawdopodobniej negatywny. Przy niewłaściwym ukierunkowaniu pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną może zatem służyć wspieraniu nieefektywnych przedsiębiorstw i prowadzić do powstania struktur rynkowych, w których wielu uczestników rynku prowadzi działalność znacznie poniżej poziomu efektywności.

(iii) Tworzenie lub utrzymanie władzy rynkowej

101. Pomoc na rzecz badań, rozwoju i innowacji może prowadzić do zakłóceń pod względem zwiększenia lub utrzymania władzy rynkowej na rynkach produktowych. Władza rynkowa to władza pozwalająca wpływać na ceny rynkowe, produkcję, różnorodność lub jakość produktów i usług bądź też inne parametry konkurencji przez znaczący okres i na niekorzyść konsumentów. Nawet jeśli pomoc nie wzmacnia władzy rynkowej bezpośrednio, może to robić pośrednio, zniechęcając do rozwoju, powodując wycofanie się istniejących konkurentów z rynku lub zniechęcając nowych konkurentów do wejścia na rynek.

4.6.1.2. Wpływ na wymianę handlową i wybór lokalizacji

102. Pomoc państwa na rzecz badań, rozwoju i innowacji może też zakłócać konkurencję, wpływając na wybór lokalizacji. Takie zakłócenia mogą występować pomiędzy państwami EFTA lub w przypadku, kiedy przedsiębiorstwa konkurują między sobą ponad granicami lub biorą pod uwagę różne lokalizacje. Pomoc przeznaczona na przeniesienie działalności do innego regionu w ramach EOG nie musi prowadzić bezpośrednio do zakłócenia na rynku produktowym, niemniej jednak powoduje przeniesienie działalności lub inwestycji z jednego regionu do innego.

4.6.1.3. Wyraźne skutki negatywne

103. Zasadniczo należy przeanalizować środek pomocy i kontekst, w jakim jest stosowany, w celu ustalenia zakresu, w jakim może on być uznany za zakłócający. Można jednak wskazać pewne sytuacje, w których negatywne skutki w sposób oczywisty są większe niż wszelkie efekty pozytywne, co oznacza, że pomocy nie można uznać za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG.
104. W szczególności, zgodnie z ogólnymi zasadami Porozumienia EOG, pomocy państwa nie można uznać za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, jeśli środek pomocy ma charakter dyskryminujący w stopniu nieuzasadnionym charakterem pomocy państwa. Jak wyjaśniono w sekcji 3, Urząd nie zezwoli w związku z tym na wdrożenie środka, jeżeli środek ten bądź towarzyszące mu warunki nierozdzielnie wiążą się z naruszeniem Porozumienia EOG. Dotyczy to w szczególności: środków pomocy, w których – aby otrzymać dotację – beneficjent musi mieć siedzibę główną w danym państwie EFTA (lub prowadzić działalność w przeważającej mierze w danym państwie EFTA) lub korzystać z produktów lub usług krajowych, oraz środków pomocy, które ograniczają beneficjentowi możliwość wykorzystania wyników działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej w innym państwie EFTA.

105. Podobnie pomoc, która skutkuje jedynie zmianą lokalizacji działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej w ramach EOG, bez zmiany charakteru, rozmiaru lub zakresu projektu, nie zostanie uznana za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG.

4.6.2. Programy pomocy

106. Aby programy pomocy podlegające zgłoszeniu można było uznać za zgodne z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, nie mogą one powodować znacznych zakłóceń konkurencji lub wymiany handlowej. W szczególności, nawet jeśli zakłócenia można uznać za ograniczone na poziomie indywidualnym (pod warunkiem że pomoc jest niezbędna i proporcjonalna do osiągnięcia celu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania), to łącznie programy mogą prowadzić do dużych zakłóceń. Zakłócenia te mogą być np. skutkiem pomocy, która negatywnie wpływa na dynamiczne zachęty dla konkurentów do wprowadzania innowacji. W przypadku programu skierowanego do wybranych sektorów ryzyko takiego zakłócenia jest jeszcze wyraźniejsze.
107. Bez uszczerbku dla pkt 122 państwa EFTA muszą zatem wykazać, że wszelkie negatywne skutki będą ograniczone do minimum, uwzględniając np. wielkość danego projektu, indywidualne i całkowite kwoty pomocy, liczbę spodziewanych beneficjentów oraz charakterystyczne cechy danych sektorów. Aby umożliwić Urzędowi ocenę spodziewanych negatywnych skutków programów pomocy podlegających zgłoszeniu, państwo EFTA może przedstawić dowolną ocenę skutków oraz oceny *ex post* przeprowadzone dla podobnych, realizowanych wcześniej programów.

4.6.3. Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej

4.6.3.1 Zakłócenia na rynkach produktowych

108. W przypadku pomocy indywidualnej podlegającej zgłoszeniu, aby umożliwić Urzędowi określenie i ocenę potencjalnych zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej, państwa EFTA powinny przedstawić informacje dotyczące: (i) odpowiednich rynków produktowych, tj. rynków, na które wpływ ma zmiana zachowania beneficjanta, oraz (ii) konkurentów i usługobiorców lub konsumentów, na których wpływ ma pomoc.
109. Oceniając negatywne skutki środka pomocy, Urząd skupi się w swojej analizie zakłóceń konkurencji na przewidywalnym wpływie, jaki pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną ma na konkurencję między przedsiębiorstwami na rozpatrywanych rynkach produktowych. Urząd będzie zwracał większą uwagę na ryzyko, które może zagrozić konkurencji i wymianie handlowej w bliskiej przyszłości i ze szczególnym prawdopodobieństwem.
110. Jeżeli dana działalność innowacyjna jest powiązana z kilkoma przyszłymi rynkami produktowymi, przeanalizowany zostanie wpływ pomocy państwa na grupę rozpatrywanych rynków. W niektórych przypadkach wyniki działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej, np. w postaci praw własności intelektualnej, same w sobie są sprzedawane na rynkach technologii, w tym poprzez udzielanie licencji na korzystanie z patentu lub zawieranie transakcji. W takich przypadkach Urząd może również uwzględnić wpływ pomocy na konkurencję na rynkach technologii.
111. Do oceny potencjalnych zakłóceń konkurencji, czyli zakłóceń dotyczących dynamicznych zachęt, tworzenia lub utrzymania władzy rynkowej i utrzymywania niewydajnych struktur rynkowych, Urząd stosuje różnorodne kryteria.
- (i) Zakłócenia dynamicznych zachęt
112. Analizując potencjalne zakłócenia dynamicznych zachęt, Urząd uwzględnia następujące elementy:
- *rozwój rynku*: im większy jest spodziewany rozwój rynku w przyszłości, tym mniejsze jest prawdopodobieństwo, że pomoc negatywnie wpłynie na motywację konkurentów – gdyż możliwości rozwinięcia dochodowej działalności nadal są szerokie,

- *kwotę pomocy*: środki pomocy obejmujące znaczące kwoty z większym prawdopodobieństwem mogą powodować skutki wypierania. Znaczenie kwoty pomocy ocenia się głównie poprzez odniesienie do kwot wydanych przez głównych uczestników rynku na podobne projekty,
- *bliskość wobec rynku/kategorię pomocy*: im bardziej dany środek pomocy ukierunkowany jest na działalność zbliżoną do rynku, w tym większym stopniu może on powodować znaczne skutki wypierania,
- *proces otwartej selekcji*: Urząd zajmuje bardziej przychylne stanowisko, jeżeli dotacje przydziela się na podstawie przejrzystych, obiektywnych i niedyskryminujących kryteriów,
- *bariery wyjścia*: konkurenci z większym prawdopodobieństwem utrzymają lub nawet zwiększą swoje plany inwestycyjne, gdy bariery wyjścia z procesu innowacyjnego są wysokie. Może się tak zdarzyć w sytuacji, gdy wiele inwestycji podejmowanych przez konkurentów w przeszłości jest ograniczonych do określonego przebiegu działań B+R+I,
- *Zachęty do konkurowania o przyszły rynek*: pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną może prowadzić do sytuacji, w której konkurenci beneficjenta pomocy rezygnują z konkurowania o przyszły rynek – na którym „zwycięzca bierze wszystko” – ponieważ przewaga zapewniona dzięki pomocy, pod względem stopnia technologicznego zaawansowania, korzyści skali, efektu sieciowego lub ram czasowych, ogranicza potencjalną możliwość pomyślnego wejścia przez konkurentów na przyszły rynek,
- *zróznicowanie produktów oraz intensywność konkurencji*: jeśli innowacja produktowa polega na opracowywaniu zróżnicowanych produktów związanych np. z różnymi markami handlowymi, normami, technologiami lub grupami konsumentów, prawdopodobieństwo niekorzystnego wpływu tej sytuacji na konkurentów jest mniejsze. To samo dotyczy sytuacji, gdy na rynku działa wielu skutecznych konkurentów.

(ii) Tworzenie lub utrzymanie władzy rynkowej

113. Urząd ma zastrzeżenia przede wszystkim do tych środków na rzecz badań, rozwoju i innowacji, które pozwalają beneficjentowi pomocy na wzmocnienie władzy rynkowej, jaką dysponuje on na obecnych rynkach produktowych, lub przeniesienie jej na przyszłe rynki produktowe. Dlatego też prawdopodobieństwo zastrzeżeń ze strony Urzędu dotyczących władzy rynkowej będzie niewielkie, jeżeli udział beneficjenta pomocy w rynku nie przekracza 25 % oraz jeżeli rynki charakteryzują się poziomem koncentracji poniżej 2 000 według wskaźnika Herfindahla-Hirschmana (HHI).

114. W swojej analizie władzy rynkowej Urząd weźmie pod uwagę następujące elementy:

- *władzę rynkową beneficjenta pomocy oraz strukturę rynku*: jeżeli beneficjent pomocy już posiada dominującą pozycję na rynku produktowym, środek pomocy może wzmocnić jego dominację poprzez dalsze osłabienie ograniczeń związanych z istnieniem konkurencji. Analogicznie środki pomocy państwa mogą wywrzeć znaczący wpływ na rynki oligopolistyczne, na których działa niewielu uczestników,
- *poziom barier wejścia na rynek*: w dziedzinie badań, rozwoju i innowacji mogą istnieć znaczące bariery wejścia na rynek dla nowych uczestników. Mogą to być bariery prawne (w szczególności związane z prawami własności intelektualnej), bariery związane z korzyściami skali i zakresu, dostępem do sieci i infrastruktury, a także inne bariery strategiczne utrudniające wejście na rynek lub ekspansję,
- *siłę nabywczą*: władza rynkowa przedsiębiorstwa może być również ograniczona ze względu na pozycję rynkową nabywców. Obecność silnych nabywców może równoważyć stwierdzenie silnej pozycji rynkowej, jeśli można z dużym prawdopodobieństwem założyć, że nabywcy będą dążyli do zachowania wystarczającego poziomu konkurencji na rynku,
- *proces selekcji*: zastrzeżenia Urzędu mogą budzić środki pomocy, które pozwalają przedsiębiorstwom o silnej pozycji rynkowej wpływać na proces selekcji na przykład poprzez posiadanie prawa do rekomendowania przedsiębiorstw w procesie selekcji lub wpływanie na ścieżkę badawczą w sposób, który z nieuzasadnionych powodów dyskryminuje alternatywne ścieżki.

(iii) Utrzymywanie niewydajnych struktur rynkowych

115. W swojej analizie struktur rynkowych Urząd weźmie pod uwagę, czy pomoc jest udzielana na rynkach, na których istnieje nadwyżka mocy produkcyjnych, lub w upadających sektorach. Prawdopodobieństwo wystąpienia zastrzeżeń jest mniejsze, jeżeli rynek się rozwija lub jeżeli pomoc państwa na rzecz badań, rozwoju i innowacji ma szansę zmienić ogólną dynamikę wzrostu sektora, przede wszystkim dzięki wprowadzeniu nowych technologii.

4.6.3.2. Skutki związane z lokalizacją

116. Jeżeli pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną jest zbliżona do rynku, w jej wyniku niektóre obszary mogą uzyskać przewagę w kontekście późniejszej produkcji, przede wszystkim ze względu na stosunkowo niższe koszty produkcji będące skutkiem pomocy lub ze względu na zwiększenie działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej prowadzonej dzięki pomocy. W rezultacie przedsiębiorstwa mogą przenieść się na te obszary.

117. Skutki związane z lokalizacją mogą być też istotne dla infrastruktur badawczych. Jeżeli pomoc zostanie wykorzystana głównie do przyciągnięcia infrastruktury do jednego regionu kosztem innego, to nie przyczyni się do wspierania szerszej działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej w EOG.

118. Analizując pomoc indywidualną podlegającą zgłoszeniu, Urząd uwzględni zatem wszelkie dokumenty stwierdzające, że beneficjent pomocy rozważał alternatywne lokalizacje.

4.7. Przejrzystość

119. Od dnia 1 lipca 2016 r. państwa EFTA muszą publikować na centralnej stronie internetowej dotyczącej pomocy państwa na poziomie krajowym lub regionalnym przynajmniej następujące informacje o zgłoszonych środkach pomocy państwa (z wyjątkiem informacji dotyczących przyznania pomocy indywidualnej nieprzekraczającej 500 000 EUR): pełny tekst programu pomocy oraz jego przepisów wykonawczych lub podstawę prawną w przypadku pomocy indywidualnej, lub link do odpowiedniej strony internetowej; tożsamość organu przyznającego pomoc; tożsamość poszczególnych beneficjentów; formę i kwotę pomocy przyznanej każdemu z beneficjentów; datę przyznania pomocy; rodzaj beneficjenta (MŚP lub duże przedsiębiorstwo); region, w którym znajduje się siedziba beneficjenta (na poziomie regionu statystycznego 2⁽⁵⁰⁾); główny sektor gospodarki, w którym beneficjent prowadzi działalność (na poziomie grupy NACE)⁽⁵¹⁾. Informacje te muszą zostać opublikowane w terminie sześciu miesięcy od dnia decyzji w sprawie przyznania pomocy lub – w przypadku środków fiskalnych – w terminie jednego roku od dnia deklaracji podatkowej; informacje te należy przechowywać przez co najmniej dziesięć lat, zapewniając do nich powszechny i nieograniczony dostęp⁽⁵²⁾.

5. OCENA

120. Aby zagwarantować, że zakłócenia konkurencji i wymiany handlowej są ograniczone, Urząd może także wymagać, by programy pomocy podlegające zgłoszeniu ograniczono w czasie oraz objęto oceną, o której mowa w pkt 37. Oceną należy objąć w szczególności programy, w przypadku których prawdopodobieństwo zakłóceń jest szczególnie wysokie, tzn. programy, które mogą doprowadzić do znacznego ograniczenia konkurencji, jeżeli ich wdrożenie nie zostanie we właściwym czasie objęte przeglądem.

121. Zważywszy na cele wspomnianej oceny oraz aby nie powodować w związku z nią nadmiernego obciążenia dla państw EFTA i dla mniejszych środków pomocy, wymóg, o którym mowa w pkt 120, ma zastosowanie jedynie w przypadku programów pomocy o dużym budżecie, zawierających nowatorskie elementy bądź też gdy przewiduje

⁽⁵⁰⁾ Termin „region statystyczny” jest stosowany zamiast akronimu „NUTS” używanego w wytycznych Komisji. NUTS to skrót od nazwy wspólnej klasyfikacji jednostek terytorialnych do celów statystycznych zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz.U. L 154 z 21.6.2003, s. 1). Rozporządzenie to nie zostało jeszcze uwzględnione w Porozumieniu EOG. Jednak w celu ustalenia wspólnych definicji w kontekście stale rosnącego zapotrzebowania na dane statystyczne na poziomie regionalnym Eurostat – urząd statystyczny Unii Europejskiej – oraz urzędy krajowe państw kandydujących i EFTA zgodziły się na ustanowienie regionów statystycznych podobnych do klasyfikacji NUTS.

⁽⁵¹⁾ Z wyjątkiem tajemnic handlowych i innych informacji poufnych w należycie uzasadnionych przypadkach i za zgodą Urzędu (zob. wytyczne Urzędu w sprawie tajemnicy służbowej w decyzjach dotyczących pomocy państwa (Dz.U. L 154 z 8.6.2006, s. 27 oraz Suplement EOG nr 29 z 8.6.2006, s. 1). W przypadku środków fiskalnych informacje w sprawie kwot pomocy indywidualnej można podać w następujących przedziałach (w mln EUR): [0,5-1]; [1-2]; [2-5]; [5-10]; [10-30]; [powyżej 30].

⁽⁵²⁾ W przypadku pomocy niezgodnej z prawem państwa EFTA są zobowiązane do zapewnienia publikacji tych samych informacji *ex post* w terminie sześciu miesięcy od dnia decyzji Urzędu. Informacje te powinny być dostępne w formacie umożliwiających przeszukiwanie, pobieranie i łatwe publikowanie danych w internecie, np. w formacie CSV lub XML.

się istotne zmiany rynkowe, technologiczne lub regulacyjne. Ocena musi zostać przeprowadzona przez eksperta, który jest niezależny od organu przyznającego pomoc, na podstawie wspólnych metod ⁽⁵³⁾, i musi zostać podana do wiadomości publicznej. Państwa EFTA mają obowiązek przedstawienia, wraz z odpowiednim programem pomocy, projektu planu oceny, który będzie stanowił integralną część oceny programu przez Urząd.

122. W przypadku programów pomocy wyłączonych z zakresu rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych jedynie na podstawie ich dużego budżetu Urząd oceni ich zgodność wyłącznie na podstawie planu oceny.
123. Ocenę należy przedłożyć do Urzędu w odpowiednim czasie, aby można było rozważyć ewentualne przedłużenie okresu obowiązywania programu pomocy, a w każdym razie w momencie wygaśnięcia okresu obowiązywania programu. Dokładny zakres i zasady każdej oceny określa się w decyzji o zatwierdzeniu programu pomocy. Wyniki tej oceny należy uwzględnić we wszelkich późniejszych środkach pomocy o podobnym celu, w tym wszelkich zmianach programów pomocy, o których mowa w pkt 122.

6. SPRAWOZDANIA I MONITOROWANIE

124. Zgodnie z porozumieniem o nadzorze i Trybunale oraz skonsolidowaną wersją decyzji Urzędu nr 195/04/COL ⁽⁵⁴⁾ państwa EFTA muszą składać do Urzędu sprawozdania roczne.
125. Państwa EFTA prowadzą szczegółową dokumentację dotyczącą wszystkich środków pomocy. Dokumentacja powinna zawierać wszelkie informacje niezbędne do określenia, czy spełniono wszystkie warunki dotyczące kosztów kwalifikowalnych i maksymalnych intensywności pomocy. Dokumentację należy przechowywać przez 10 lat od daty przyznania pomocy i na żądanie przekazać ją do Urzędu.

7. ZASTOSOWANIE

126. Urząd stosuje zasady określone w niniejszych wytycznych do oceny zgodności wszelkiej zgłoszonej pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną, względem której musi podjąć decyzję po przyjęciu niniejszych wytycznych. Niezgodną z prawem pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną ocenia się zgodnie z zasadami mającymi zastosowanie w dniu przyznania pomocy.
127. Zgodnie z art. 1 ust. 1 części I protokołu 3 do Porozumienia EFTA w razie konieczności Urząd proponuje państwom EFTA zmianę ich istniejących programów pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną w celu dostosowania ich do niniejszych wytycznych do dnia 1 stycznia 2015 r.
128. Wzywa się państwa EFTA do wyrażenia wyraźnej i bezwarunkowej zgody na właściwe środki zaproponowane w pkt 127 w ciągu dwóch miesięcy od dnia publikacji niniejszych wytycznych na stronie internetowej Urzędu ⁽⁵⁵⁾. W przypadku braku odpowiedzi od któregoś państwa EFTA Urząd przyjmie, że dane państwo EFTA nie wyraża zgody na zaproponowane środki.

8. ZMIANY

129. Urząd może w każdej chwili podjąć decyzję o przeglądzie lub zmianie niniejszych wytycznych, jeśli okaże się to konieczne z przyczyn związanych z polityką konkurencji lub w celu uwzględnienia innych zasad i zobowiązań międzynarodowych EOG bądź też z innych uzasadnionych powodów.

⁽⁵³⁾ Takie wspólne metody może dostarczyć Urząd.

⁽⁵⁴⁾ Są one dostępne pod adresem: <http://www.eftasurv.int/media/decisions/195-04-COL.pdf>

⁽⁵⁵⁾ Zob. <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

ZAŁĄCZNIK I

KOSZTY KWALIFIKOWALNE

Pomoc na realizację projektów badawczo-rozwojowych	<p>a) Koszty personelu: badaczy, techników i pozostałych pracowników pomocniczych w zakresie, w jakim są oni zatrudnieni przy danym projekcie badawczym.</p> <p>b) Koszty aparatury i sprzętu w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu. Jeśli aparatura i sprzęt nie są wykorzystywane na potrzeby projektu przez cały okres ich użytkowania, za koszty kwalifikowalne uznaje się tylko koszty amortyzacji odpowiadające okresowi realizacji projektu obliczone na podstawie dobrych praktyk księgowych.</p> <p>c) Koszty budynków i gruntów w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu. Jeżeli chodzi o budynki, za koszty kwalifikowalne uznaje się tylko koszty amortyzacji odpowiadające okresowi realizacji projektu obliczone na podstawie dobrych praktyk księgowych. W przypadku gruntów kosztami kwalifikowalnymi są koszty przekazania na zasadach handlowych lub faktycznie poniesione koszty kapitałowe.</p> <p>d) Koszty badań wykonywanych na podstawie umowy, wiedzy i patentów zakupionych lub użytkowanych na podstawie licencji udzielonej przez źródła zewnętrzne na warunkach pełnej konkurencji oraz koszty doradztwa i równorzędnych usług wykorzystywanych wyłącznie na potrzeby projektu.</p> <p>e) Dodatkowe koszty ogólne ponoszone bezpośrednio w wyniku realizacji projektu.</p> <p>f) Pozostałe koszty operacyjne, w tym koszty materiałów i podobnych produktów ponoszone bezpośrednio w wyniku realizacji projektu.</p>
Pomoc na studia wykonalności	Koszty studium.
Pomoc na budowę lub modernizację infrastruktury badawczej	Koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne.
Pomoc dla MŚP na wspieranie innowacyjności	<p>a) Koszty uzyskania, walidacji i obrony patentów i innych wartości niematerialnych i prawnych.</p> <p>b) Koszty oddelegowania wysoko wykwalifikowanego personelu z organizacji prowadzącej badania i szerzącej wiedzę bądź z dużego przedsiębiorstwa, który to personel zajmuje się działalnością badawczą, rozwojową i innowacyjną na nowo utworzonych u beneficjenta pomocy stanowiskach i nie zastępuje innego personelu.</p> <p>c) Koszty usług doradczych w zakresie innowacji i usług wsparcia innowacji.</p>
Pomoc na innowacje procesowe i organizacyjne	Koszty personelu; koszty aparatury, sprzętu, budynków i gruntu w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu; koszty badań wykonywanych na podstawie umowy, wiedzy i patentów zakupionych lub użytkowanych na podstawie licencji udzielonej przez źródła zewnętrzne w warunkach pełnej konkurencji; dodatkowe koszty ogólne i inne koszty operacyjne, w tym koszty materiałów i podobnych produktów, ponoszone bezpośrednio w wyniku realizowania projektu.
Pomoc dla klastrów innowacyjnych	
Pomoc inwestycyjna	Koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne.
Pomoc operacyjna	<p>Koszty personelu i koszty administracyjne (w tym koszty ogólne) dotyczące:</p> <p>a) aktywizacji klastra w celu ułatwienia współpracy, dzielenia się informacjami oraz świadczenia lub kierowania specjalistycznych i dopasowanych usług wsparcia dla biznesu;</p> <p>b) marketingu klastra w celu zwiększenia udziału nowych przedsiębiorstw lub organizacji oraz zwiększenia widoczności klastra;</p> <p>c) zarządzania zapleczem klastra; oraz</p> <p>d) organizacji programów szkoleniowych, warsztatów i konferencji w celu wsparcia dzielenia się wiedzą, tworzenia sieci kontaktów i współpracy transnarodowej.</p>

ZAŁĄCZNIK II

MAKSYMALNE INTENSYWNOŚCI POMOCY

	(%)		
	Małe przedsiębiorstwo	Średnie przedsiębiorstwo	Duże przedsiębiorstwo
Pomoc na realizację projektów badawczo-rozwojowych			
Badania podstawowe	100	100	100
Badania przemysłowe	70	60	50
— pomoc uzależniona od skutecznej współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami (w przypadku dużych przedsiębiorstw – współpracy transgranicznej lub współpracy z co najmniej jednym MSP) lub współpracy pomiędzy przedsiębiorstwem i organizacją prowadzącą badania lub	80	75	65
— pomoc uzależniona od szerokiego upowszechnienia wyników			
Eksperymentalne prace rozwojowe	45	35	25
— pomoc uzależniona od skutecznej współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami (w przypadku dużych przedsiębiorstw – współpracy transgranicznej lub współpracy z co najmniej jednym MSP) lub współpracy pomiędzy przedsiębiorstwem i organizacją prowadzącą badania lub	60	50	40
— pomoc uzależniona od szerokiego upowszechnienia wyników			
Pomoc na studia wykonalności	70	60	50
Pomoc na budowę lub modernizację infrastruktury badawczej	50	50	50
Pomoc dla MŚP na wspieranie innowacyjności	50	50	—
Pomoc na innowacje procesowe i organizacyjne	50	50	15
Pomoc dla klastrów innowacyjnych			
Pomoc inwestycyjna	50	50	50
— w regionach objętych pomocą spełniających warunki art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG	55	55	55
Pomoc operacyjna	50	50	50